

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

Životní cyklus destinace na příkladu vybrané destinace
Životní cyklus destinace - Litomyšl
Bakalářská práce

Autor: Andrea Hanušová
Studijní obor: Management cestovního ruchu

Vedoucí práce: Mgr. Pavlína Chaloupská, Ph.D.

Hradec Králové

srpen 2016

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 12.8.2016

Andrea Hanušová

Poděkování:

Děkuji své vedoucí práce Mgr. Pavlíně Chaloupské, Ph.D. za cenné rady a připomínky během psaní bakalářské práce. Dále děkuji Mgr. Zdeňce Kalové, DiS. za poskytnutí statistických údajů o návštěvnosti státního zámku Litomyšl a Ing. Michaelle Severové za poskytnutí doplňujících statistických údajů. V neposlední řadě děkuji své rodině za podporu během celého studia.

Anotace

Předložená bakalářská práce se zabývá životním cyklem destinace, a to v turistické destinaci Litomyšl. Uvedená závěrečná práce je rozdělena do dvou částí: teoretické a praktické. Zatímco v první, teoretické části jsou rozebrány pojmy „životní cyklus destinace“, „destinační management“, „typologie návštěvníka“ a „dopady cestovního ruchu na socio-kulturní prostředí“, v praktické části je představena destinace Litomyšl a historické mezníky, které se významně zapsaly do vývoje města. Následuje analýza dotazníkového šetření, jež bylo provedeno mezi rezidenty Litomyšle a jehož prostřednictvím byl zjišťován postoj místních obyvatel k vývoji cestovního ruchu. A konečně, v závěru práce je uvedena fáze životního cyklu destinace, v níž se město Litomyšl v současnosti nachází, a jsou zde shrnuty výsledky provedeného výzkumného šetření.

Klíčová slova: destinace, Litomyšl, životní cyklus destinace, destinační management

Abstract

Title: Destination Life Cycle of Litomyšl

This Bachelor thesis describes the destination life cycle specifically of the town of Litomyšl. The thesis is divided into two parts: practical and theoretical. In the theoretical part, the key concepts of destination life cycle are explained. Then, the practical part introduces Litomyšl as a tourist destination with its historical landmarks, which affected the history of Litomyšl and its development. A questionnaire survey was chosen as a research method. Questionnaires were administered to the inhabitants of Litomyšl. In the final part, the phase of destination life cycle is evaluated and the negative impacts on tourism are named.

Key words: destination, Litomyšl town, destination life cycle, destination management

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Cíl práce.....	2
3	Pracovní hypotézy	2
4	Metodika zpracování	3
5	Teoretická část	5
5.1	Definice pojmů.....	5
5.1.1	Destinace	5
5.1.2	Životní cyklus produktu	5
5.2	Životní cyklus destinace	6
5.2.1	Fáze životního cyklu destinace.....	7
5.3	Destinační management.....	10
5.4	Typologie návštěvníka cestovního ruchu	11
5.5	Vlivy cestovního ruchu	12
5.5.1	Dopady cestovního ruchu na environmentální prostředí	13
5.5.2	Dopady cestovního ruchu na socio-kulturní prostředí.....	13
6	Praktická část.....	15
6.1	Historie města Litomyšl a její periodizace	15
6.1.1	Počátky města Litomyšl.....	15
6.1.2	Předhusitská Litomyšl.....	16
6.1.3	Husitská Litomyšl a nástup protireformace	18
6.1.4	Třicetiletá válka a baroko	20
6.1.5	Doba reforem a národního obrození	22
6.1.6	19. století v Litomyšli.....	24
6.1.7	20. století v Litomyšli.....	25
6.2	Dotazníkové šetření	28

6.3	Životní cyklus destinace Litomyšl.....	47
6.3.1	Fáze objevení.....	47
6.3.2	Fáze vtažení	49
6.3.3	Fáze rozvoje.....	53
7	Výsledky práce a doporučení.....	54
8	Závěr	56
9	Seznam použité literatury	58
9.1	Knižní zdroje	58
9.2	Internetové zdroje	60
10	Přílohy.....	61
10.1	Příloha číslo 1: Statistické údaje návštěvnosti	61
10.2	Příloha číslo 2: Dotazník	62
10.3	Příloha číslo 3: Oskenované zadání práce	66

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Životní cyklus destinace.....	7
Obrázek 2 - Wernerova rytina Litomyšle z roku 1752.....	15
Obrázek 3 - Renesanční dům U rytířů z roku 1546.....	17
Obrázek 4 – Tiskárna a kartonáž Vladimíra Augusty na dobové fotografii (1937).....	18
Obrázek 5 - Časová osa důležitých mezníků v turismu Litomyšle	49
Obrázek 6 - Pomník Bedřicha Smetany na Smetanově náměstí.....	50

Seznam grafů

Graf 1 – Pohlaví.....	28
Graf 2 – Věk	29
Graf 3 – Jak dlouho žijete v Litomyšli nebo jedné z přilehlých obcí?	30
Graf 4 – Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?.....	31
Graf 5 – Domníváte se, že je turistů v Litomyšli přespříliš?	32
Graf 6 – Domníváte se, že do Litomyšle proudí nejvyšší počet turistů během operního festivalu Smetanova Litomyšl?	32
Graf 7 – Domníváte se, že turisté ovlivňují Váš život?	33
Graf 8 – Domníváte se, že důvod, proč je v Litomyšli více draho než v jiných městech souvisí s cestovním ruchem?	34
Graf 9 – Domníváte se, že turismus narušuje autentičnost města?	34
Graf 10 – Jste ochotný/á poskytnout turistovi radu, je-li to potřeba?.....	35
Graf 11 – Jste ochotný/á poskytnout turistovi ubytování, je-li to potřeba?.....	36
Graf 12 – Domníváte se, že by se v Litomyšli žilo lépe, kdyby do ní nejezdili žádní turisté?.....	36
Graf 13 – Která památka je dle Vašeho názoru nejvíce zatížená turisty?.....	37
Graf 14 – Domníváte se, že turisté znají Litomyšl pouze díky opernímu festivalu Smetanova Litomyšl?	38
Graf 15 – Které měsíce jsou dle Vašeho názoru nejnáročnější z hlediska výskytu turistů?	39
Graf 16 – Domníváte se, že se v Litomyšli koná málo kulturních akcí?.....	39

Graf 17 – Uvítal/a byste, kdyby se ve městě konalo více kulturních akcí?	40
Graf 18 – Domníváte se, že by se dalo na městu něco vylepšit, aby se do něj nalákalo více turistů?.....	41
Graf 19 – Zajímáte se o historii města Litomyšl?	42
Graf 20 – Domníváte se, že jsou některé památky znehodnocovány turisty?	42
Graf 21 – Domníváte se, že je město Litomyšl vhodným místem pro život?	43
Graf 22 – Podpořil/a byste rozvoj cestovního ruchu v Litomyšli?	44
Graf 23 – Domníváte se, že některé akce například Gastronomické slavnosti Magdaleny Dobromily Rettigové jsou jakousi formou folklorizace? (= proces, díky němuž se lidová kultura stává masovou?).....	45
Graf 24 – Domníváte se, že město Litomyšl poskytuje potřebnou infrastrukturu pro rozvoj cestovního ruchu?	46

1 Úvod

Každá destinace cestovního ruchu je něčím působivá, protože se za její současnou podobou ukrývá často dlouhá a zajímavá historie. Rovněž město Litomyšl je v této bakalářské práci zkoumáno pro svou bohatou a impozantní historii, autentičnost a jedinečného *genia loci*, jehož si bylo po dlouhá staletí schopno zachovat. Litomyšl je ovšem zajímavá také svým prestižním postavením na seznamu Světového dědictví UNESCO, jehož členem je už od roku 1999. Město Litomyšl je kromě kulturních památek známé i díky opernímu festivalu Smetanova Litomyšl, jenž se v tomto malém východočeském městě koná už více než 50 let. Název festivalu je odvozen od jména slavného hudebního skladatele Bedřicha Smetany, jehož rodištěm je byt poblíž bývalého litomyšlského pivovaru. V neposlední řadě stojí za zmínku také to, že Litomyšl byla významným působištěm Aloise Jiráska, jenž zde vyučoval na místním gymnáziu.

Téma této bakalářské práce si autorka zvolila především kvůli svému blízkému a osobnímu vztahu k Litomyšli, její historii a kultuře. Práce by měla čtenáře provést Litomyšlí od jejích počátků až do současnosti. Měla by představit fáze cestovního ruchu, jimiž město dosud prošlo, a v neposlední řadě Litomyšl představit jako jedno ze dvanácti měst České republiky, jež jsou zapsána na seznamu Světového kulturního dědictví UNESCO.

Koncept životního cyklu destinace byl formulován až v 80. letech 20. století, kdy si výzkumníci a vědci povšimli jakéhosi formování destinace v průběhu času i v prostoru. BUTLER (2006), jenž je pokládán za autora konceptu životního cyklu destinace, definoval celkem šest fází, do nichž se destinace v čase i prostoru transformuje. V současnosti Butlerův koncept slouží jako aplikační model k mnoha výzkumům a šetřením. Butlerův koncept životního cyklu destinace proto bude hlavním teoretickým východiskem i této práce.

2 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je popsat jednotlivé fáze životního cyklu destinace Litomyšl a určit fázi životního cyklu, v níž se město Litomyšl v současné době nachází. Pro splnění cíle bakalářské práce byly definovány tři otázky:

- 1) Ve které fázi životního cyklu destinace se město Litomyšl nachází?
- 2) Jaké jsou negativní dopady na destinaci Litomyšl z hlediska udržitelnosti cestovního ruchu?
- 3) Jak místní obyvatelé vnímají turistický ruch v Litomyšli?

3 Pracovní hypotézy

Hypotéza č. 1: Město Litomyšl se nachází ve fázi rozvoje.

Odůvodnění: Litomyšl je velice kulturní a společensky aktivní město. Každoročně konaný operní festival Smetanova Litomyšl je velmi dobře propagovaný a navštěvovaný velkým počtem lidí. Z tohoto důvodu se autorka práce domnívá, že se Litomyšl nalézá ve fázi rozvoje. Hypotéza č. 1 se bude ověřovat prostřednictvím analýzy knižních zdrojů, dotazníkového šetření a metodou historického výzkumu.

Hypotéza č. 2: Na město Litomyšl působí socio-kulturní dopady cestovního ruchu z hlediska udržitelnosti cestovního ruchu.

Odůvodnění: Vzhledem k dobře udržovanému prostředí ve městě a regulovanému výskytu turistů se lze domnívat, že ze všech dopadů cestovního ruchu z hlediska udržitelnosti cestovního ruchu budou na město působit negativní dopady ze socio-kulturního prostředí. Hypotéza č. 2 bude ověřována pomocí dotazníkového šetření.

Hypotéza č. 3: Obyvatelé Litomyšle turisty tolerují.

Odůvodnění: Autorka práce strávila v Litomyšli většinu svého dětství, a tak má mezi obyvateli Litomyšle mnoho přátel a známých. Na základě svých osobních zkušeností se proto domnívá, že místní obyvatelé nechovají k turistům negativní postoje – naopak je tolerují. Hypotéza č. 3 bude ověřována pomocí dotazníkového šetření.

4 Metodika zpracování

V bakalářské práci byly použity následující metody:

- analýza knižních zdrojů
- dotazníkové šetření
- metody historického výzkumu (přímá a statistická)

Analýza knižních zdrojů byla uskutečněna ve dvou vlnách. Nejprve došlo k analýze monografií, a sice SKŘIVÁNKA (2009) a PÁSKOVÉ (2014). Tyto dvě publikace byly doplněny dalšími zdroji, které jsou vyjmenovány v kapitole č. 9. V práci byly užity i sekundární citace, jelikož se autorce nepodařilo dohledat všechny primární zdroje.

Po analýze knižních zdrojů byla použita metoda sondy podle HROCHA (1985). Tato metoda je jedním z často užívaných historických postupů. Poslední použitou metodou pak bylo dotazníkové šetření, které bylo provedeno na jaře 2016 mezi rezidenty města Litomyšl. Z celkově 250 obdržených dotazníků bylo pro práci použito 200 vyhovujících. Zbýlých 50 dotazníků bylo z výzkumného šetření vyřazeno, protože v nich nebyly vyplněny všechny zadané položky nebo je vyplnily osoby, které nebyly rezidenty města Litomyšl. Ve druhém případě se jednalo například o turisty, které dotazník určitým způsobem oslovil a zaujal.

Praktická část práce začíná popisem historie města Litomyšl a výčtem významných historických mezníků. Zmíněná kapitola si klade za cíl seznámit čtenáře s historic-

kým vývojem města. Jeho nastudování je totiž nezbytné pro odhad počátku cestovního ruchu v Litomyšli. Kapitola byla sepsána poměrně podrobně, nicméně autorka se domnívá, že veškeré údaje, které se v této kapitole nacházejí, mají velký význam pro současný vývoj života ve městě. V historické kapitole o Litomyšli dominuje pramen SKŘIVÁNEK (2009). Jedná se o význačného litomyšlského historika, jenž sepsal dílo, které mapuje historii Litomyšle od jejího založení až do roku 2009. Tento zdroj byl doplněn několika dalšími knihami, které s daným časovým obdobím souvisejí. Jako další doplňující zdroj autorka použila informace získané z rozhovoru s Vojtěchem Večeřem ze dne 7. 3. 2016. Vojtěch Večeře je studentem magisterského oboru Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, který se specializuje na historii města Litomyšl a který již o tomto tématu publikoval několik článků v odborných časopisech. V první fázi výzkumu byly osloveny také Ing. Michaela Severová, vedoucí Odboru kultury a cestovního ruchu v Litomyšli, a Mgr. Zdeňka Kalová, DiS., jež je kastelánkou Státního zámku Litomyšl. Obě poskytly statistické údaje pro praktickou část práce. Zatímco Kalová měla k dispozici informace o návštěvnosti zámku v letech 2009 až 2015, Severová poskytla údaje o vybraných památkách od roku 2005. Získaná data budou sloužit jako doplnění dotazníkového šetření a k dotvoření finálního názoru na fázi životního cyklu destinace, ve které se Litomyšl nachází. Tato statistická data jsou k náhledu v příloze.

Ve druhé fázi výzkumu byl vytvořen dotazník, jehož cílem bylo zjistit postoje místních obyvatel k vývoji cestovního ruchu v Litomyšli. V empirické části autorka čerpala z publikace TROUSIL, JAŠÍKOVÁ (2015), která poskytla formální základ pro tvorbu a vyhodnocení dotazníkového šetření. Dotazníkového šetření se zúčastnili lidé žijící v Litomyšli. Členy mladé generace autorka oslovila prostřednictvím sociální sítě Facebook. Za cílem získat informace i od rezidentů z jiných věkových kategorií pak autorka oslovovala kolemjdoucí na litomyšlském náměstí. Dotazníky byly rozneseny také po sousedství rodiny autorky a jejich přátel.

Velkou pomocnicí při sběru dat byla tisková mluvčí Litomyšle Jana Bisová, která se postarala o rozšíření dotazníků mezi co největší počet rezidentů – dotazník uveřejnila na facebookové stránce městského časopisu Lilie. Celkem se tak podařilo získat

200 dotazníků, které vyhovovaly požadavkům této bakalářské práce. Pracovní hypotézy byly na základě výsledků dotazníkového šetření v kombinaci s historickou metodou sondy a vědomostmi získanými nastudováním historie města potvrzeny. Závěrečná kapitola o životním cyklu destinace Litomyšl byla vytvořena na základě SKŘIVÁNKOVA (2009) díla. Sám Skřivánek přitom ve své metodice uvedl, že novodobé dějiny Litomyšle vytvořil především na základě vlastních zkušeností a na základě rozhovorů s místními obyvateli. A právě toto je důvodem, proč je zde citován pouze Skřivánek.

5 Teoretická část

5.1 Definice pojmů

Na samém počátku této práce je nezbytné vymezit základní pojmy, které se budou v textu nejčastěji vyskytovat, a sice pojmy „destinace“ a „životní cyklus produktu“.

5.1.1 Destinace

Destinací se podle ZELENKY a PÁSKOVÉ (2002) rozumí cílová oblast určitého regionu, do které účastník cestuje. ZELENKA A PÁSKOVÁ (2002) uvádějí, že destinace cestovního ruchu je typická širokou nabídkou atraktivit cestovního ruchu, vyspělou infrastrukturou a rozvinutými službami cestovního ruchu. Do destinace díky výše zmíněným faktorům proudí mnoho návštěvníků. Autoři VYSTOUPIL, ŠAUER, HOLEŠINSKÁ A MATELKOVÁ (2007) nahlízejí na pojem destinace ze dvou hledisek: marketingového a geografického. VYSTOUPIL, ŠAUER, HOLEŠINSKÁ A MATELKOVÁ (2007) uvádějí, že z marketingového hlediska lze destinaci považovat za produkt cestovního ruchu, jímž může být například soubor nabídek jednotlivých poskytovatelů služeb v cestovním ruchu. Naopak z geografického hlediska je podle nich možné na destinaci nahlížet jako na území vlastních specifik.

5.1.2 Životní cyklus produktu

HESKOVÁ (2006) uvádí, že v průběhu životního cyklu dochází k aplikaci klasického ekonomického a marketingového modelu „životní cyklus produktu“ na jeden slo-

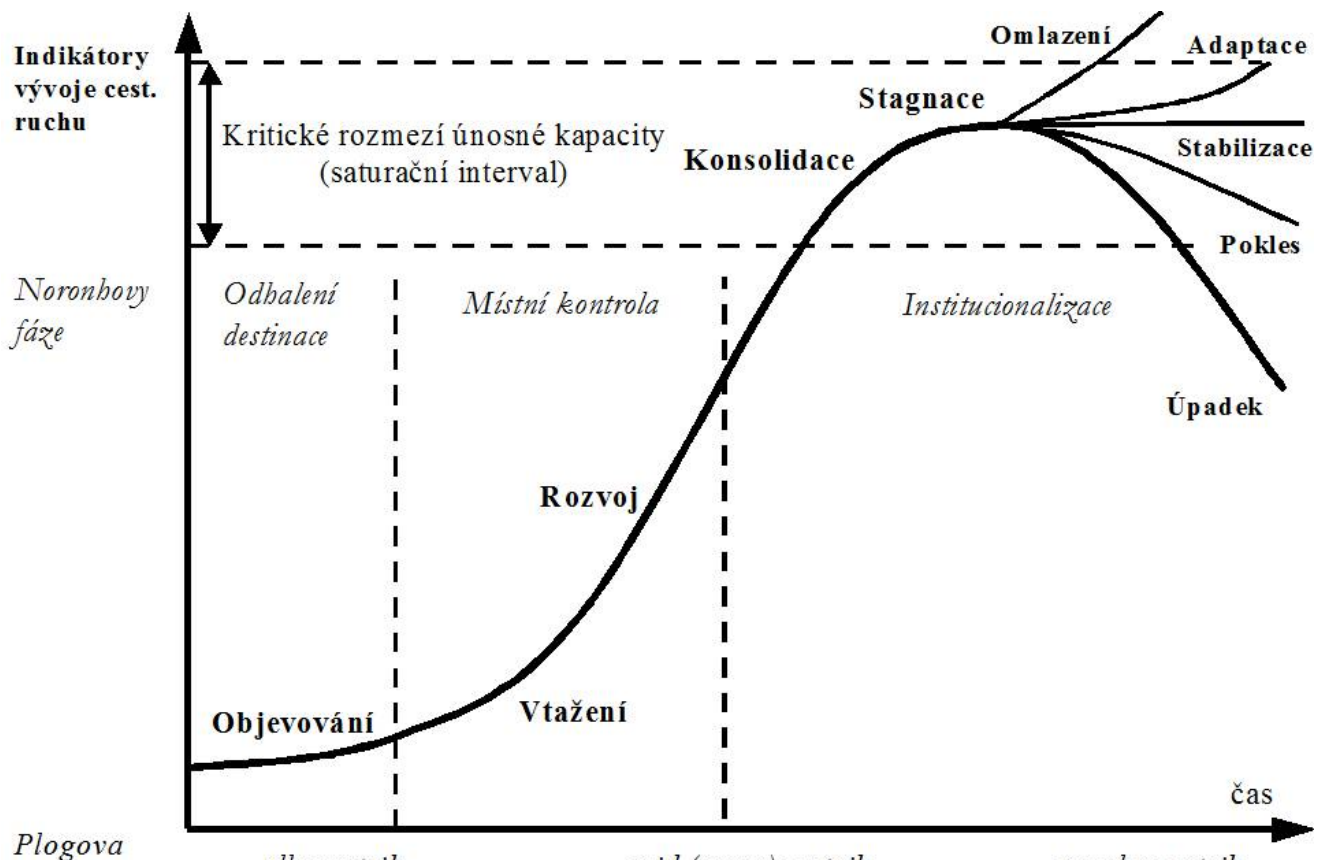
žený produkt, kterým je v tomto případě destinace cestovního ruchu. Stejně jako fyzické produkty procházejí i produkty destinace podle VAJČNEROVÉ (2009) svým životním cyklem. Model životního cyklu produktu byl do ekonomie dle PÁSKOVÉ (2014) zaveden VERNONEM (1966) in PÁSKOVÁ (2014). Tento model životního cyklu produktu se skládal z fází „zavedení“, „rozvoj“, „zralost“ a „pokles“. Později byl model životního cyklu produktu používán například KOTLEREM (2004) ve výkladu marketingu. Koncept životního cyklu se používá v mnoha vědních disciplínách, které zkoumají dlouhodobé změny ve vývoji.

5.2 Životní cyklus destinace

Koncept životního cyklu destinace je podle PÁSKOVÉ (2014) považován za užitečný konceptuální rámec studia, výzkumu a managementu destinace cestovního ruchu. HESKOVÁ (2006) poukazuje na skutečnost, že pomocí vhodně zvolených indikátorů a zohlednění dalších procesových jevů, například globalizace či urbanizace, lze podrobně sledovat kvantitativní a kvalitativní změny v destinaci. Tyto změny jsou ovlivněny právě cestovním ruchem v dané destinaci. Podle PÁSKOVÉ (2014) životní cyklus destinace zkoumá též dynamiku destinačního prostředí a jeho vývoj v prostoru i čase.

Nejpoužívanějším modelem je BUTLERŮV (2006) koncept životního cyklu destinace, jenž destinaci popisuje v šesti fázích. Někteří jiní autoři, např. COOPER ET. AL. (1993) in PÁSKOVÁ (2014) či SEATON-BENENET in PÁSKOVÁ (2014), člení životní cyklus destinace jen do tří etap. PÁSKOVÁ (2014) uvádí, že koncept životního cyklu destinace udává čtyři základní funkce pro výzkum a destinační management, a to: deskriptivní (popisnou), explanační (objasňující), prediktivní (předvídající) a preskriptivní (předpisující). K určení fáze životního cyklu destinace je stěžejní nejprve objasnit dosavadní vývoj cestovního ruchu v dané destinaci.

Následující obrázek znázorňuje vývoj životního cyklu destinace v jeho šesti fázích: objevení, vtažení, rozvoj, konsolidace, stagnace a post stagnace. Na obrázku je patrná také segmentace účastníků cestovního ruchu.

Obrázek 1 – Životní cyklus destinace
Zdroj: PÁSKOVÁ (2014)

Životní cyklus destinace: Pásková podle Butler (1980), Noronha (1976), Plog (1973)

5.2.1 Fáze životního cyklu destinace

Fáze objevení

Fáze objevení destinace začíná podle PÁSKOVÉ (2014) především změnami ekonomiky, sociálního prostředí a infrastruktury dané oblasti. Tyto změny zapříčiňují vznik nového destinačního produktu. Forma cestovního ruchu v této destinaci je individuální, návštěvníci sem proudí zcela neorganizovaně a jedná se o jistou formu dobrodružství a prozkoumávání nového prostředí. Návštěvníky, kteří jezdí do destinace ve fázi objevení, PÁSKOVÁ (2014) označuje jako allocentriky. Allocentrici jsou zpravidla dobrodružné povahy, které si zajišťují návštěvu destinace samy a na základě vlastních znalostí a zkušeností. HESKOVÁ (2006) dodává, že v návštěvnosti destinace není patrná žádná pravidelnost a neexistuje zde téměř žádná infrastruktura cestovního ruchu. PÁSKOVÁ (2014) dále uvádí, že právě absence infrastruktury

zajišťuje původnost a autentičnost destinace, které jsou pro allocentriky největší motivací k návštěvě dané lokality. Bližším popisem návštěvníků se zabývá kapitola 5.4. Typologie návštěvníků. K destinacím, které se v současné době nalézají právě v objevitelské fázi, patří podle PÁSKOVÉ (2014) především destinace expedičního či vědeckého cestovního ruchu.

Fáze vtažení

Fázi vtažení HESKOVÁ (2006) popisuje jako přímo úměrný vzrůst iniciativy rozvoje cestovního ruchu v destinaci k nárokům návštěvníků dané destinace. V destinaci se začíná vytvářet trh cestovního ruchu s určitou sezonností. Místní obyvatelé podle PÁSKOVÉ (2014) začínají podnikat v oblasti cestovního ruchu. Služby cestovního ruchu pak často poskytují výlučně návštěvníkům destinace. Příkladem tohoto typu služby může být ubytování v soukromí, kdy místní obyvatelé nabízejí účastníkům cestovního ruchu pronájem pokojů ve svých domech. Kontakt mezi návštěvníky a místními je intenzivní a dochází k jeho komercializaci. PÁSKOVÁ (2014) dále poukazuje na postupné formování propagace v destinaci a určování hlavních atraktivit v destinaci. Podle PÁSKOVÉ (2014) začíná být cestovní ruch ve fázi vtažení organizovaný a postupně se vyvíjí tlak na samosprávu a veřejné instituce, protože je nutné rozvinout infrastrukturu v destinaci.

Fáze rozvoje

Podle HESKOVÉ (2006) dosahuje míra intenzity cestovního ruchu v destinaci nejvyšších hodnot během hlavní sezony, kdy počet účastníků cestovního ruchu převyšuje počet místních obyvatel. Dle HESKOVÉ (2006) je pro destinaci typická masovost a diverzifikace nabídky. PÁSKOVÁ (2014) pak poukazuje na významný pokles aktivity místních obyvatel a rovněž na to, že jsou místní zařízení vytlačována zařízeními vnějších subjektů. Podle PÁSKOVÉ (2014) jsou aktivity cestovního ruchu ve fázi rozvoje výrazně propagovány, původní atraktivity jsou pozvolna komercializovány a doplňovány uměle vytvořenými atraktivitami. I co se týče vzhledu, prochází destinace znatelnými změnami – vytrácí se autentičnost a to, co bylo dříve největší atraktivitou, je nyní často odmítáno z důvodu masovosti. Masovost, která do destinace

přichází, podle PÁSKOVÉ (2014) úzce souvisí s výskytem negativních dopadů na destinaci z hlediska udržitelného cestovního ruchu – především pak s dopady ekonomickými, fyzickými a socio-kulturními. Ve fázi rozvoje je tudíž nutné zapojit destinační management, který by měl vyvinout velké úsilí na systematické plánování rozvoje cestovního ruchu v lokální, regionální a národní úrovni. Destinační management by měl podle PÁSKOVÉ (2014) zamezit překročení únosné kapacity území. Do destinace jsou také zaváděny služby, jež dříve nebyly využívány místními obyvateli – jedná se například o prádelny, fitness centra, sportovní a kulturní střediska apod. A právě výskyt těchto služeb v destinaci má za následek změnu životního stylu místních obyvatel.

Fáze konsolidace

Ve fázi konsolidace se podle HESKOVÉ (2006) zpomaluje růst návštěvnosti destinace. Lidé, kteří destinaci v této fázi navštěvují, nemají zájem o reálný život místních obyvatel. Turistické atraktivity jsou pro destinaci životně důležité – mají velký vliv na zaměstnanost a příjmy rezidentů. PÁSKOVÁ (2014) uvádí, že ve fázi konsolidace výrazně narůstá suprastruktura cestovního ruchu – nezřídka dochází až ke vzniku turistických ghett. Podle PÁSKOVÉ (2014) ve fázi konsolidace vzrůstá také počet poboček významných hotelových a pohostinských řetězců, jež postupně vytlačují běžné funkce sídel komerčních funkcí. Snižuje se dostupnost nabídky zboží denní spotřeby a vzrůstá turistická inflace. V této životní fázi destinace je zásadní opětovně se začít zabývat propagací, neboť dochází k pozvolnému útlumu atraktivity destinace. Převažuje zde masový turismus – návštěvník je bez zájmu a mnohdy do dané destinace jezdí opakovaně a se stejnou cestovní kanceláří. Příkladem může být třeba dnešní Chorvatsko.

Fáze stagnace

Fáze stagnace je podle HESKOVÉ (2006) nejkritičtější fází z celého životního cyklu destinace – zpomaluje se v ní totiž růst návštěvnosti. Únosná kapacita destinace dosahuje svého nasycení a destinace ztrácí svou image. PÁSKOVÁ (2014) uvádí, že v této fázi se rozhoduje o budoucnosti destinace. Určuje se, zda fáze stagnace přejde do omlazení, adaptace, stabilizace, poklesu či úpadku. Destinační management,

který daná destinace uplatňuje, podle PÁSKOVÉ (2014) spoléhá na zaběhlou klientelu a snaží se destinaci orientovat směrem ke kongresovým formám cestovního ruchu.

Fáze poststagnace

Poslední fáze životního cyklu destinace má dle HESKOVÉ (2006) několik možných variant. Jak už bylo zmíněno výše, jedná se o fáze omlazení, adaptace, stabilizace, poklesu či úpadku. Druh fáze, do něhož se konkrétní destinace dostane, se odvíjí od schopností destinačního managementu a od charakteru destinace samotné.

5.3 Destinační management

Destinační management je podle RYGLOVÉ, BURIANA A VAJČNEROVÉ (2011:163) „*formou řízení určité oblasti (destinace) za účelem zvýšení efektivnosti aktivit spojených s cestovním ruchem a jeho udržitelným rozvojem*“.

Destinační management si podle RYGLOVÉ, BURIANA A VAJČNEROVÉ (2011) klade za cíl koordinovat jednotlivé skupiny, které se určitým způsobem podílejí na vývoji cestovního ruchu v určité destinaci. PALATKOVÁ (2011) uvádí, že mezi tyto skupiny mohou patřit například poskytovatelé služeb cestovního ruchu, investoři, místní obyvatelé, ochránci životního prostředí nebo lokální podnikatelé. Destinační management vytváří strategické plány, do nichž se snaží zapojit výše zmíněné skupiny a jejichž cílem je co nejefektivněji využívat potenciál cestovního ruchu destinace.

Subjekty destinačního managementu podle RYGLOVÉ, BURIANA A VAJČNEROVÉ (2011) usměrňují rozvoj cestovního ruchu v destinaci, spolupracují s komerčním a neziskovým sektorem, realizují marketingové projekty a snaží se udržet konkurenceschopnost destinace. PALATKOVÁ (2011) pak uvádí, že destinační management je jakousi formou spolupráce mezi podnikateli a veřejným i soukromým sektorem, a sice v zájmu dané destinace. Výsledkem úsilí v rámci destinačního managementu je produkt (destinace), která obsahuje svou specifickou přidanou hodnotu.

Dle ZELENKY a PÁSKOVÉ (2012:60) se pod pojmem destinační management (angl. destination management) ukrývá „soubor technik, nástrojů a opatření používaných při koordinovaném plánování, organizaci, komunikaci, rozhodovacím procesu a regulaci cestovního ruchu v dané destinaci“. Výsledkem destinačního managementu by měl být kvalitní produkt, jenž by měl být konkurenceschopný a měl by mít svou vlastní značku a kvalitu. ZELENKA a PÁSKOVÁ (2012) uvádějí, že si daný produkt musí vytvořit vlastní cenovou politiku, a sice na základě výzkumu a sběru statistických dat z oblasti cestovního ruchu. PÁSKOVÁ (2014) poukazuje také na důležitost používání dobrovolných nástrojů v praxi destinačního managementu, jakými jsou certifikační systémy environmentální kvality, například „Květina“, „Ekologicky šetrná služba“, ad. Destinační management by měl podporovat zavedení green managementu do ubytovacích kapacit hotelů, díky němuž by se dalo šetřit nejen energiemi a čisticími prostředky, ale také lidskými silami. Destinační management by se zkrátka měl snažit přimět návštěvníky i místní a personál k environmentálně příznivému chování a tím zamezit negativním dopadům cestovního ruchu na destinaci.

5.4 Typologie návštěvníka cestovního ruchu

Znalost chování návštěvníků je podle HESKOVÉ (2006) základním předpokladem pro úspěšné podnikání v oblasti cestovního ruchu. Návštěvníky lze podle PÁSKOVÉ (2014) dělit na allocentriky, midcentriky a psychocentriky. HESKOVÁ (2006) používá poněkud odlišné dělení – návštěvníky třídí na objevitele, elitní turisty, neobvyklé turisty, individuální turisty, masové turisty a charterové turisty. Návštěvníci-objevitelé jsou PÁSKOVOU (2014) a HESKOVOU (2006) definováni obdobně, a sice jako návštěvníci, kteří si užívají neznámé, rádi poznávají novou kulturu a snaží se o navázání kontaktu s místními obyvateli. HESKOVÁ (2006) pak dodává, že objevitelé často odmítají letadlo jako dopravní prostředek a raději cestují jinými způsoby, a to po dobu i několika týdnů. PÁSKOVÁ (2014) ještě doplňuje, že objevitelé bývají, místními obyvateli zpravidla velmi dobře přijímáni a z hlediska Doxyeho iritačního indexu lze říct, že místní obyvatelé cítí k návštěvníkům-objevitelům jakousi euforii.

PÁSKOVÁ (2014) uvádí, že allocentrici destinaci nepřinášejí žádné výrazné příjmy. Elitní turisté jsou pak podle HESKOVÉ (2006) návštěvníci, kteří se v destinaci zdržují déle než masoví turisté, a to někdy i několik týdnů, a kteří navštěvují destinace po celém světě. HESKOVÁ (2006) píše, že elitní turisté mohou být s pomocí Plogovy škály charakterizováni jako allocentrici s určitými mezocentrickými rysy. Neobvyklé turisty pak HESKOVÁ (2006) pojímá jako návštěvníky, kteří mají stejně jako objevitelé dobrodružného ducha, avšak na svých cestách využívají výhod civilizace. Pojmem „masoví turisté“ jsou podle HESKOVÉ (2006) označováni návštěvníci, kteří z hlediska svých příjmů pocházejí ze střední vrstvy a navíc se mnohdy řídí heslem: „Dostaneš, za co si zaplatíš.“ Masoví turisté tedy od hotelového personálu očekávají stoprocentní servis. Poslední kategorii návštěvníků podle HESKOVÉ (2006) tvoří charteroví turisté, kteří jeví jen minimální zájem o kulturu i obyvatele země, kterou navštěvují. Služby jsou pro charterové turisty spojeny pouze s hotelem a do destinace jezdí zpravidla na kratší časový úsek – obvykle na prodloužený víkend či na maximálně dva týdny. HESKOVÁ (2006) píše, že ačkoli skupina charterových turistů není početná, jedná se o velice náročné návštěvníky.

5.5 Vlivy cestovního ruchu

Cestovní ruch se během uplynulých staletí stal nejen fenoménem, ale pro řadu lidí i životním stylem. V důsledku toho je podle KOSTKOVÉ (2013) také jedním z nejvýznamnějších průmyslových odvětví. Avšak ne vždycky s sebou cestovní ruch přináší pouze pozitivní dopady. Dle KOSTKOVÉ (2013) může vlivem masového a nekoordinovaného rozvoje cestovního ruchu v určitých oblastech docházet k poškozování životního prostředí či nadměrnému využívání přírodních zdrojů, a to zejména těch neobnovitelných. KOSTKOVÁ (2013) dále uvádí, že v oblastech potýkajících se s intenzivním cestovním ruchem hrozí vznik konfliktních situací mezi návštěvníky a místními obyvateli, například kvůli nápadné odlišnosti kultur, mentality i výchovy zúčastněných jedinců. Jak zřejmě vyplývá z výše uvedeného, dopady cestovního ruchu lze podle PÁSKOVÉ (2014) rozdělit na dva typy: dopady na environmentální a dopady na socio-kulturní prostředí. Problematikou obou druhů dopadů se podle PÁSKOVÉ (2014) zabývá celá řada geografů, ekonomů a sociologů, a to už od 70. let minulého století.

I tato bakalářská práce se bude zabývat dopady cestovního ruchu z hlediska socio-kulturního a environmentálního prostředí, avšak provede tak pouze okrajově, neboť se autorka domnívá, že ve městě Litomyšl nejsou negativní dopady cestovního ruchu klíčovým problémem.

Jak už z výše uvedeného textu vyplývá, dopady cestovního ruchu na socio-kulturní a environmentální prostředí v destinaci mohou mít pozitivní i negativní charakter. Pozitivní i negativní dopady, jak uvádí KOSTKOVÁ (2013), závisí především na jejich intenzitě, připravenosti místní kultury a účinnosti destinačního managementu.

5.5.1 Dopady cestovního ruchu na environmentální prostředí

Dopady cestovního ruchu na environmentální prostředí se dají na rozdíl od dopadů na socio-kulturní prostředí reálně měřit a sledovat, což je pro fungování dané destinace nezbytné. ZELENKA A KOL. (2015) se s ostatními odborníky, například s PÁSKOVOU (2014) či HESKOVOU (2006), shodují na tom, že negativní dopady cestovního ruchu na environmentální prostředí jsou ovlivňovány zejména mírou koncentrace návštěvníků a aktivitami, jež v dané destinaci vykonávají. Jak uvádí HESKOVÁ (2006), k výše zmíněným aktivitám je možné přiřadit například venčení psů, cykloturistiku a jiné sporty, chůzi mimo vyznačené stezky, ale i geocaching, který je mezi turisty stále více populární. Pro bezproblémové fungování destinace je důležité průběžně monitorovat stav znečištění environmentálního prostředí a následně činit potřebná opatření.

5.5.2 Dopady cestovního ruchu na socio-kulturní prostředí

Jak již bylo zmíněno výše, dopady cestovního ruchu na socio-kulturní prostředí nejsou tak zřetelné, pozorovatelné a měřitelné jako dopady na environmentální prostředí. PÁSKOVÁ (2014) poukazuje na výskyt změn v psychologické, sociální, kulturní, ekonomické a urbanistické rovině. PALATKOVÁ (2011) řadí mezi negativní dopady cestovního ruchu na socio-kulturní prostředí například změny v tradičních aktivitách a řemeslech v důsledku zájmu vyhovět masové poptávce turistů, degra-

daci místního jazyka, nárůst komercializace, zásahy do soukromí rezidentů či posilování negativních stereotypů. Mezi pozitivní dopady cestovního ruchu na socio-kulturní prostředí pak PALATKOVÁ (2011) řadí revitalizaci tradičního umění, festivalů či jazyka.

5.5.2.1 Sociální a kulturní efekty

Mezi nejčastější efekty se podle PÁSKOVÉ (2014) řadí **demonstrační efekt**. Tento efekt se podle PÁSKOVÉ (2014:65) projevuje tzv. „*napodobováním vzorců chování návštěvníků místními obyvateli a účastí místních obyvatel na konzumaci služeb cestovního ruchu*“. V průběhu demonstračního efektu dochází k jisté formě akulturace, jež může přecházet až do **efektu módnosti**. Během efektu módnosti podle PÁSKOVÉ (2014) dochází ke sdílenému zájmu o turistickou destinaci na všech zúčastněných stranách (návštěvníci, investoři a jiní). Efekt módnosti závisí na stylu propagace produktu a na jeho popularizaci na různých veletrzích cestovního ruchu a dalších akcích. Produkt, který je populární, je návštěvníky více žádaný. Z tohoto důvodu se zvyšuje výskyt návštěvníků v destinaci a dochází k přetěžování destinace. Jak píše PÁSKOVÁ (2014), efekt módnosti do velké míry ovlivňuje životní cyklus destinace. Mezi sociální efekty se řadí rovněž **proces dualizace**, během něhož dochází k rozdělení společnosti v jejích základních rysech na dvě třídy, a to podle PÁSKOVÉ (2014) nejčastěji právě na chudé a bohaté. Tyto duální společnosti nejčastěji vznikají v často navštěvovaných oblastech, v nichž podnikatelé profitují z vysoké intenzity cestovního ruchu, zatímco místní obyvatelé trpí v důsledku vysokých životních nákladů, které způsobuje tzv. turistická inflace, která je podle KŘÍŽKA A NEUFUSE (2014) zapříčiněna zvýšením cenové hladiny, při níž dochází ke snížení dostupnosti zboží běžné denní spotřeby.

Marginalizace obyvatel je, jak uvádí PÁSKOVÁ (2014), přirozeným procesem vytlačování místních obyvatel z historických částí sídel nebo z ekonomicky významnějších pozic. Velice rozšířeným kulturním efektem je podle PÁSKOVÉ (2014) tzv. **inscenizace**, což je komerčně motivované předvádění lokálních tradic a obyčejů. Toto předvádění by mělo návštěvníkům představit místní kulturu a obyčeje, avšak často zde existuje silná motivace maximalizovat příjmy z cestovního ruchu. V důsledku

toho pak bohužel dochází k narušení autentičnosti místní kultury. Specifickou formou inscenizace je tzv. **folklorizace**, při níž podle PÁSKOVÉ (2014:70) dochází k „nepřiměřenému zdůrazňování i umělému ožívování prvků lidové kultury“.

6 Praktická část

Obrázek 2 - Wernerova rytina Litomyšle z roku 1752
Zdroj: Hanšová (1960)

6.1 Historie města Litomyšl a její periodizace

Město Litomyšl leží na východě Čech, v Pardubickém kraji, a je vzdálené 18 km severozápadně od Svitav. Podle serveru litomysl.cz (online) v Litomyšli v současnosti žije asi 8000 obyvatel a další 2000 obyvatel žijí v přilehlých obcích města. Obyvatel však bohužel ubývá, a to kvůli nedostatku pracovních příležitostí. Jak uvádí SKŘIVÁNEK (2009), zámecký areál města je od roku 1999 zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Už z toho je patrné, že Litomyšl si prošla velmi bohatou historií, která ovlivnila její vývoj, velikost i kulturní život.

6.1.1 Počátky města Litomyšl

Podle SKŘIVÁNKY (2009) se jako první o Litomyšli zmínil Kosmas, a to v roce 981 ve své proslavené kronice. V 10. století sice ještě nebyly pevně určeny hranice, kde se Litomyšl nacházela, avšak NEJEDLÝ (1903) uvádí, že hranice mezi Litomyšlskem a Moravou byly odděleny řekou Svitavou. Les, který území obklopoval, náležel rodu Slavníkovců, jejichž území se dle NEJEDLÉHO (1903) rozkládalo po celém horním toku Labe a dále na jih až k řece Vltavě. Podle SKŘIVÁNKY (2009) Kosmas ve své kronice jmenuje hranice knížectví Slavníkovců a jako lokalitu hraničící s Moravou udává právě hrad Litomyšl. NEJEDLÝ (1903) dále uvádí, že kvůli velké hustotě okol-

ního lesa musela být vysekána cesta, která se později proslavila pod názvem Trstenická stezka. Tato známá stezka vedla podle NEJEDLÉHO (1903) i SKŘIVÁNKA (2009) z Brna přes Svitavy do Litomyšle, Cerekvic, Džbánova u Vysokého Mýta, Vysokého Mýta až k hradu Vratislav. Odtud přes Pardubice, Kolín a Český Brod do Prahy. Podle SKŘIVÁNKA (2009) se však historici dodnes dohadují o pravdivosti a věrohodnosti řeči o Trstenické stezce.

Podle SKŘIVÁNKA (2009) založil kníže Břetislav na konci 11. století v Litomyšli kostel. Později, okolo roku 1145, zavítali do Litomyšle premonstráti, kteří měli veliký vliv na vývoj města. Premonstráti byli řádem, který byl podle SKŘIVÁNKA (2009) proslulý svou přísnou kázní, jež měla údajně přispět k ozdravování církevního života. Příslušníci řádu patřili mezi tzv. řeholní kanovníky. V Čechách byl již v této době, jak dále autor uvádí, premonstrátský klášter na Strahově. Premonstráti dostali volnou ruku ke kolonizaci území, které bylo podle GLOSERÁ (1952) do značné míry součástí bývalého politického okresu Litomyšl. Do jejich zájmu ale patřilo jak území pozdější České Třebové, tak i Svitav. Období kolem 13. století bylo pro Litomyšl obdobím kolonizace – probíhalo mýcení lesů a byly zakládány malé vesnice a městečka. Mezi klášterním a dnešním zámeckým návrším podle GLOSERÁ (1952) vyrůstalo sídliště, pro něž 27. července 1259 král Přemysl Otakar II. udělil litomyšlskému klášteru výsadu práv, která měla královská města v Čechách. Mimo jiné také ve městě zavedl právo trhu.

6.1.2 Předhusitská Litomyšl

Ve 13. století začaly podle SKŘIVÁNKA (2009) okolo historického jádra Litomyšle vznikat drobná sídliště. Na současném Smetanově náměstí se začalo se stavbami o něco později, jelikož stavitelům působila problém vysoká hladina spodní vody. Oválný tvar celého náměstí je dán přírodními podmínkami a do určité míry SKŘIVÁNEK (2009) uvádí i problém s dálkovou komunikací. Hradby kolem města se začaly stavět až ve 14. století, nikdy však nedosáhly impozantních rozměrů jako v ostatních českých městech, například jako v Poličce, Vysokém Mýtě nebo Čáslavi. V předhusitské době se klášter a jeho opat potýkali s velkými finančními problémy, které

podle CHARVÁTA (2004) vyřešil až král Jan Lucemburský, jenž roku 1341 poskytl klášteru pětileté moratorium na placení všelijakých poplatků a dluhů.

Roku 1344 vzniklo v Litomyšli biskupství a jeho biskupem se stal Jan I. ze Středy, který byl známý svým velikým kulturním rozhledem. Jak uvádí SKŘIVÁNEK (2009), vznik litomyšlského biskupství měl za následek zánik premonstrátského kláštera. Biskup Jan II. ze Středy přivedl do Litomyšle roku 1356 Augustiniány, kteří v nedalekém Lanškrouně postavili augustiniánský klášter. SKŘIVÁNEK (2009) dále popisuje, že do nedalekého Tržku uvedl v roce 1378 biskup Albert ze Šternberka kartuziány a nechal pro ně nedaleko svého hrádku a obory vystavět klášter. V současné době je toto místo známé jako Růžový palouček Panny Marie, který je oblíbenou turistickou atrakivitou.

Podle CHARVÁTA (2004) se Litomyšl jako sídlo biskupství a augustiniánského i kartuziánského kláštera, tady jako městečko pyšníci se ve 3. čtvrtině 14. století už celkem třemi kostely, stala duchovním centrem nejen východních Čech, ale i části severozápadní Moravy. V této době v Litomyšli vznikla řada zajímavých staveb – k nejznámějším zcela jistě patří městský špitál a radnice. NEJEDLÝ (1903) pak poukazuje zejména na 70. léta 14. století, během nichž se tehdejší společnost i církve ocitly v krizi, která se neustále prohlubovala. Litomyšl v tomto období zažila mnohé průtahy husitských vojsk. A právě dobytím Litomyšle husity, jak uvádí SKŘIVÁNEK (2009), se ukončila rozsáhlá a důležitá kapitola místních dějin. Biskupství zaniklo vypálením biskupských budov a pro Litomyšl začalo reformační období.

Obrázek 3 - Renesanční dům U rytířů z roku 1546

Zdroj: Hanšová(1960)

6.1.3 Husitská Litomyšl a nástup protireformace

Podle ŠANDERY (2004) in WOLF (2004) byl v období husitství držitelem Litomyšle rod Kostků z Postupic, za jejichž vlády se městu dařilo velmi dobře. Na konci 15. století se proto Litomyšl stala centrem jednoty bratrské. Podle SŘIVÁNKÁ (2009) se v tomto období hojně stavělo a město se tak rozrůstalo. Vystavovaly se měšťanské domy, které nesly renesanční rysy. Nejznámější měšťanský dům v Litomyšli se dnes nazývá podle stejnojmenné povídky od Aloise Jiráska – dům U Rytířů (viz Obrázek č. 3). Podle SKŘIVÁNKÁ (2009) se však původně nazýval Zlaté truby.

**Obrázek 4 – Tiskárna a kartonáž Vladimíra Augusty na dobové fotografii (1937)
Zdroj: Olšan a Müller (2016)**

V roce 1503 byla založena jedna z nejstarších tiskáren v České republice (viz Obrázek č. 4). Později byla Litomyšl podle ŠANDERY (2006) in WOLF (2006) rodu Kostků z Postupic zkonfiskována za účast v nevydařeném odboji. V roce 1528 byly podle serveru zlata-hvezda.com (online) postaveny dva měšťanské domy č. p. 83 a 84, ze kterých později vznikl první, a tudíž nejstarší litomyšlský hotel Zlatá hvězda, který je v provozu dodnes. O rok později byl obnoven zákaz jednoty bratrské. Obnova města po husitských válkách byla podle NEJEDLÉHO (1903) mařena četnými požáry. Litomyšl se bohužel s požáry musela potýkat během celé své historie. Následky požárů z konce vlády Kostků, z roku 1546, dokonce nebyly zcela odstraněny ani po 11 letech.

Velké katastrofy doprovázely i vládu nového městského pána – Václava Haugvice z Biskupic. Jak uvádí SKŘIVÁNEK (2009), v březnu 1560 vypukl požár ve sladovně Vávry Černého, rozšířil se do okolí a zničil velkou část města. Postiženy byly obě radnice, kostel, fara, škola i špitál. Také náměstí bylo vypáleno a zbylo na něm jen 12 domů. Podle SKŘIVÁNKA (2009) se ve městě zachovalo pouze 56 domů. Litomyšl nabídla pomoc i Praha. Další katastrofa na sebe nenechala dlouho čekat a o rok později se strhla průtrž mračen, která smetla vše, co jí přišlo do cesty. Podle SKŘIVÁNKA (2009) král Ferdinand I. poté městu prominul na rok daně s tím, že ušetřené peníze se měly investovat na opravu města po požárech a povodni. Městská rada, jak uvádí ZILYNKSÁ (2006) in WOLF (2004), přijala protipožární opatření – byl vydán požární řád, který všem obyvatelům města včetně čeledínů nařizoval bezprostřední pomoc s hašením požárů. Dle ZILYNSKÉ (2006) in WOLF (2004) byly na stanovených místech připraveny džbery s vodou a bylo vyhlášeno, že první člověk, který použije džber s vodou k hašení požáru, dostane finanční odměnu. Řád také zakazoval manipulaci s otevřeným ohněm, a to zejména tam, kde hrozilo bezprostřední nebezpečí vypuknutí požáru. Dále se muselo omezit skladované množství sena, dříví a slámy, jichž bylo potřeba pro vaření piva. Vše se mohlo přivést až před samotným započetím várky. Koncem 15. a následně i v průběhu 16. století se Litomyšl podle SKŘIVÁNKA (2009) zapojila do tradičního měšťanského hospodářství – nejvíce do pivovarnictví, které se velice rychle rozšířilo a které muselo být později upraveno šenkovským řádem.

JELÍNEK (1838) píše, že v roce 1567 byla Litomyšl zastavena spolu s panstvím Vratislavovi z Pernštejna, který se stal jedním z historicky nejvýznamnějších pánů Litomyšle. Vratislav začal ihned po svém příchodu do města budovat nový renesanční . SKŘIVÁNEK (2009) uvádí, že Vratislav se snažil ve městě prosadit „renesanční čistotu“, a proto vydal řád čistoty, který zakazoval mimo jiné vyvážet nečistoty z domů a skladovat na náměstí i v přilehlých ulicích hnůj. Aby i chudí mohli řád dodržovat, byl pro ně zřízen speciální potah.

Ani ne rok po zastavení panství Vratislavovi z Pernštejna, dne **18. března 1568**, byl položen základní kámen zámku Litomyšl, píše SKŘIVÁNEK (2009). Stavitel Jan Babtista Avostalis koncipoval zámek jako renesanční budovu „moravského typu“ – zkombinoval na něm prvky italské architektury s českými štíty a sgrafity. Po smrti Jana Babtisty převzal podle SKŘIVÁNKA (2009) práci na zámku jeho bratr Oldřich Avostalis. V roce 1582 byla stavba zámku dokončena. Současně se stavbou zámku se zřizovala i zámecká zahrada. Do Litomyšle tehdy z cizích krajů proudili řemeslníci. Ačkoli se dle SKŘIVÁNKA (2009) využívalo i práce vězňů, stavělo se na dluh.

Vratislav z Pernštejna byl dokonalým příkladem renesančního člověka – miloval krásu, hudbu, dobré jídlo a divadlo. Do Litomyšle proto začal zvat umělce z pražských jezuitských škol, aby mu svým zpěvem zpříjemnili průběh církevních slavností. Na zámku dle SKŘIVÁNKA (2009) vznikla rozsáhlá knihovna, která čítala více než 1500 českých, latinských, italských a francouzských knih. Vznikla také vzácná obrazárna. Renesanční život panovníka měl za následek naprosté zadlužení města. To však nevyhovovalo místním kališníkům ani českým bratřím, kteří se do města vrátili. Vratislav z Pernštejna umřel podle SKŘIVÁNKA (2009) roku 1582. Paní na Litomyšli se stala Vratislavova manželka Marie Manrique de Lara, s níž měl Vratislav celkem 21 dětí. Vdova po Vratislavovi však v Litomyšli moc nepobývala, většinu svého života strávila v Praze a město Litomyšl spravovala pouze prostřednictvím svých úředníků. Marie Manrique zavedla podle SKŘIVÁNKA (2009) přísný řád a kázeň.

6.1.4 Třicetiletá válka a baroko

Po Marii Manrique vedla Litomyšl podle VORELA (2012) paní Polyxena z Lobkovic. Třicetiletá válka hrála významnou roli v historii a následujícím vývoji města Litomyšl. Třicetiletá válka začala v Litomyšli, jak uvádí JELÍNEK (1838), útokem na děkana Daniela Hájka, žáka jezuitů. Nenávist proti jezuitům vyrostla do obrovských rozměrů a od roku 1621 byly vydávány mandáty proti nekatolickým kněžím. Koncem 30. let 17. století přijala většina obyvatel Litomyšle naoko katolickou víru, aby byla městu vrácena privilegia. Polyxena z Lobkovic, jak uvádí VOREL (2012), zaba-

vila veškerá městská privilegia, která navrátila až poté, co se občané obrátili na katolickou víru. V té době Litomyšl patřila mezi větší česká města a měla celkem 2000 obyvatel.

Litomyšl čekaly zlé časy, které začaly podle SKŘIVÁNKA (2009) průtahy vojenských oddílů a následnou švédsko-francouzskou válkou, jež se konala v letech 1639-1648. Švédové nejprve dobyli Hradec Králové, ze kterého podnikali výpady do širokého okolí. Litomyšl byla Švédy za své historie dobyta několikrát, během svých nájezdů vyrabovali dvůr Pernštejn a zakládali ničivé požáry. Nájezdy na Litomyšl skončily podle SKŘIVÁNKA (2009) až koncem listopadu 1648 uzavřením vestfálského míru. Během následujících let došlo k činu, který měl a dosud stále má pro Litomyšl mimořádný význam – novou paní na Litomyšli se dle VORELA (2012) stala Frebonie z Pernštejna, která do města přivedla piaristy, jež mohli začít učit na školách. Cílem tohoto počínu bylo zajistit bezplatné vzdělání i chudým chlapcům. Frebonie z Pernštejna se setkala s velkým nesouhlasem ze strany krále i biskupa a jen díky vlivu kardinála Harracha bylo možné, aby se v Litomyšli usadili piaristé. Práce na piaristických budovách byly zahájeny, jak uvádí SKŘIVÁNEK (2009), roku 1641 a toho roku byl také položen základní kámen piaristického kostela. 2. listopadu 1644 začali piaristé vyučovat v klášteře literární umění a tento den se stal, jak píše SKŘIVÁNEK, „počátkem tradice, na nichž dodnes spočívá dobrá pověst Litomyšle v povědomí kulturní veřejnosti“ (2009:144). Frebonie z Pernštejna zemřela bezdětná v Praze roku 1646 a ukončila tak dějiny slavného rodu. Třicetiletá válka napáchala po celém Česku veliké škody.

Podle KALISTY (1992) se počet obyvatel Čech snížil až o 200 tisíc. SKŘIVÁNEK (2009) uvádí, že na Litomyšlsku nedosahovaly škody takových rozměrů jako jinde v Čechách, přesto se našly usedlosti, které byly zchátralé a opuštěné. Po třicetileté válce se obyvatelé města snažili vrátit k normálnímu životu a dále se rozvíjela řemesla, která byla v tomto kraji nejvíce zastoupená – především potravinářství, oděvnictví a zejména tkalcovství. Pány na Litomyšli byli po třicetileté válce Trautmannsdorfové, kteří podle SKŘIVÁNKA (2009) využívali práce svých poddaných pro

vlastní obchod s plátnem. Litomyšlský tkalcovský cech bílil plátno a Trautmannsdorfové jej posílali do Prahy, Saska a Hamburku. V tuto dobu se podle SKŘIVÁNKA (2009) poddanské poměry zhoršily a nová vrchnost nastolila patriarchální vládu k poddaným, jak bylo v 16. století zvykem.

V důsledku výše zmíněného vypuklo roku 1680 selské povstání, jehož ohnisko bylo podle SKŘIVÁNKA (2009) především na Litomyšlsku. Průběh selského povstání byl rychlý – poddaní přestali pracovat a konaly se různé vzpurné schůze, na kterých se projednával obsah petic. Ve skrytu vzpoury se ale připravovalo ozbrojené povstání. Proti povstalcům byla vyslána vojenská vojska, která nakonec povstání rozehnala. 13. srpna 1680 bylo, jak uvádí autor, 6 hlavních stoupenců popraveno. Výsledkem povstání byl první robotní patent, který dovoľoval robotu pouze na tři dny v týdnu. Baroko se v Litomyšli neslo v architektonickém duchu – začalo se hojně stavět. SKŘIVÁNEK (2009) uvádí, že byl postaven například kostel sv. Anny, který byl posléze obehnán hřbitovem, kaple sv. Trojice nebo kostel Povýšení sv. Kříže. Jako výraz díkuvzdání, že Litomyšl nepostihl mor, byl vystaven na nynějším Smetanově náměstí morový sloup. V období baroka byla postavena i jízdárna a konírna u Litomyšlského zámku. Největší požár v historii města vypukl posledního srpna 1735. Podle SKŘIVÁNKA (2009) měl naprosto katastrofální následky. Zrušil většinu staveb, které se během období baroka postavily. Shořelo 149 domů, dolní brána, špitálský kostel, věž na piaristickém kostele a piaristická škola. V Čechách se po tomto zničujícím požáru začalo říkat přísloví: „Hoří to jako Litomyšl“. Hlavní kulturní dění se v 18. století soustředilo na piaristy a jejich školy. Piaristé podle SKŘIVÁNKA (2009) poskytovali vzdělání od začátků po nejvyšší stupeň tehdejších latinských škol, dnešních gymnázií. Vyučování bylo ještě hodně let bezplatné.

6.1.5 Doba reforem a národního obrození

Konec 18. století byl pro Litomyšl podle SKŘIVÁNKA (2009) obdobím přírodních katastrof. Dvakrát během deseti let vypukl požár, který měl naprosto zdrcující následky. Opět vyhořela většina domů, kostely, škola, pivovar, zámek a jiné důležité, mnohokrát již opravované budovy. Jak uvádí dále SKŘIVÁNEK (2009), město se

v tuto dobu dostalo do obrovských finančních potíží. O šest let později postihl Litomyšl opačný živel, a sice velká povodeň. V tuto nelehkou dobu panoval ve světě obrovský hladomor a podle SKŘIVÁNKY (2009) bylo v letech 1771 a 1772 pohřbeno nad 800 Litomyšlanů.

Rok 1781 byl rokem dvou reforem, které zásadně ovlivnily život na venkově v Čechách. První reformou byl patent o zrušení nevolnictví, který umožňoval poddaným uzavírat sňatky bez povolení vrchnosti a stěhovat děti do učení nebo na studia. Druhým patentem, který dle SKŘIVÁNKY (2009) ovlivnil život na venkově, byl toleranční patent, který povolovat tři nekatolická křesťanská vyznání. Na začátku 19. století začala Litomyšl nabývat současné podoby. Začaly se budovat silnice mezi Litomyšlí a Svitavami, Poličkou a Vysokým Mýtem. Hrabě Jiří Josef nechal dle SKŘIVÁNKY (2009) postavit rokokové divadélko, které je v současnosti považováno za obrovský unikát. Litomyšlská zahrada byla poměrně malá, proto se nechal upravit nedaleký Nedošínský háj, který byl doplněn různými stavbami, pavilony a cestičkami. Byly tam zřízeny i lázně, které se staly oblíbeným výletním místem Litomyšlanů.

Divadlo se na počátku 19. století stalo podle SKŘIVÁNKY (2009) důležitou oblastí společenského života města. Divadlo začali provozovat příslušníci hraběcí rodiny, úředníci a služebnictvo, které převzalo repertoár z Vídně. Na představení chodila měšťanská honorace a přední duchovní. Brzy se však divadlo rozšířilo i mezi prostý lid, který si začal hrát v hostincích při různých příležitostech. V tuto dobu přišla do Litomyšle podle SKŘIVÁNKY (2009) například Magdalena Dobromila Rettigová, která již měla vydanou svou slavnou Domácí kuchařku a učila mladé dívky a ženy na dívčí škole.

Stále fungovala tiskárna, která byla založena, jak už bylo zmíněno, v roce 1503. Vycházely zde všelijaké lidové povídky, kramářské písně a některá vážnější díla. Později v této tiskárně vyšly podle SKŘIVÁNKY (2009) rané práce Josefa Kajetána Tyla. Velké slávě se dostalo piaristickým školám a koleji, kde se vyučovalo jak v českém,

tak v německém jazyce. Vyučovaly se zde předměty jako historie, zeměpis, matematika. Později byl zřízen filozofický ústav, který měl, jak uvádí SKŘIVÁNEK (2009), připravit mládež na prestižní univerzity. Mezi nejznámější absolventy filozofického ústavu dodnes patří Jan Ev. Purkyně, Antonín Rybička či doktor František Brauner.

6.1.6 19. století v Litomyšli

KALISTA (1992) ve svém díle uvádí, že se 2. března 1824 narodil český hudební skladatel Bedřich Smetana. Jeho narození je považováno za jednu z nejvýznamnějších událostí své doby v Litomyšli.

Na piaristickém gymnáziu panoval přísný řád, který pilně plnil státní příkazy. Na druhou stranu litomyšlská tiskárna zažívala „žně“. SKŘIVÁNEK (2009) uvádí, že se v tomto období začal vydávat časopis *Obrazy života*, jehož redaktorem byl Jan Neruda, a litomyšlský regionální týdeník *Hlas z Litomyšle*, jehož redaktorem byl Jan Kučera. Vítězslav Hálek si zde nechával tisknout své knihy jako *Král Rudolf*, *Francesca di Rimini* a jiné. V 60. letech 19. století přijela do Litomyšle dle autora i Božena Němcová, která v hotelu *Zlatá hvězda*, jenž se původně nazýval *hostinec U Modré hvězdy*, krátce před smrtí dopisovala *Babičku*, která byla v prvním vydání vytištěna v litomyšlské tiskárně. Podrobnější informace o působení Boženy Němcové v Litomyšli lze nalézt v Kapitole 6.3.1. V této době začaly vznikat také různé spolky. Mezi nejvýznamnější spolek té doby patřil podle SKŘIVÁNKY (2009) *Zpěvácký spolek Vlastimil*, který byl prvním spolkem tohoto typu v Čechách. Dalším významným spolkem byla *Jednota divadelních ochotníků*.

V 70. letech 19. století zřídilo zastupitelství města, jak uvádí SKŘIVÁNEK (2009), první moderní nemocnici, která byla velmi potřebná. Litomyšl byla v tomto období městem drobných živnostníků a řemeslníků, jak to však bývalo vždy. Na gymnáziu se začala vyučovat pouze čeština. Piaristé podle SKŘIVÁNKY (2009) na výuku už nestačili a byli přijímáni světšší pedagogové, mezi nimi i Alois Jirásek, který se stal tak slavným pedagogem, že se do Litomyšle začali sjíždět lidé s celé monarchie, právě

kvůli němu a jeho výuce. Mezi studenty litomyšlského gymnázia bylo nemálo známých osobností, například spisovatel Jan Karafiát, vědec a ekonom Josef Kaizl, historik a politik Zdeněk Nejedlý.

6.1.7 20. století v Litomyšli

V první polovině dvacátého století se v Litomyšli podle LAŠKA (1945) také hodně stavělo. Vznikly významné stavby jako například hospodářská škola, Lidový dům a především gymnázium, které se mohlo přestěhovat z budovy piaristické školy do své vlastní, kde se nachází dodnes. V Litomyšli v té době vznikaly podle LAŠKA (1945) další měšťanské domy, městská poliklinika, okresní úřad, který dnes slouží jako internát, a další budovy. Za další významnou stavbu té doby považuje LAŠEK (1945) sokolovnu. Vznikly také první čtvrti s rodinnými domky právě poblíž sokolovny. SKŘIVÁNEK (2009) uvádí, že i přes velkou stavební aktivitu, která v té době v Litomyšli probíhala, počet obyvatel klesl o více jak tři stovky oproti roku 1880. V Litomyšli v té době žilo dle SKŘIVÁNKY (2009) 7538 obyvatel. Litomyšl získávala stále vyšší počet autobusových spojů a v roce 1924 již 17 automobilů.

Rok **1938** patří mezi osudové roky v českých dějinách. SKŘIVÁNEK (2009:352) uvádí, že „z Říše zaznívaly na adresu Československa stále častější a horší výhrůžky, který se hnusily Čechům, avšak lahodily uším většiny německých občanů, kteří se nechali svést propagandou Henleinovy strany“. Henleinova strana těžila podle SKŘIVÁNKY (2009) především v průmyslovém pohraničí z bídy, kterou širším vrstvám přinesla hospodářská krize. Otevřené nepřátelské postoje a akce vygradovaly v březnu 1938, kdy Německo obsadilo Rakousko. Litomyšlsko zasáhly provokace, které byly na denním pořádku v německých obcích litomyšlského okresu. Henleinovci rozhazovali podle SKŘIVÁNKY (2009) letáky vydané neexistující ligou Českého lva 1938, které hlásaly „Konec Československu“.

SKŘIVÁNEK (2009) popisuje blížící se konflikt jako skutečnost, že němečtí čeledíni odcházeli od českých rolníků do svých domovských obcí a německé děti navštěvující české školy z nich vystupovaly. Němečtí mladíci nacvičovali po nocích různá branná

cvičení a šířili agitaci, aby Němci neuposlechli povolávací rozkaz od československé armády. Do Litomyšle začali podle SKŘIVÁNKA (2009) proudit uprchlíci z českého pohraničí, pro které byl vyhrazen zámek, hostinec Veselka, Hluchanda a U zeleného věnce. Ve čtvrtek 6. října 1938 došel na okresní úřad podle SKŘIVÁNKA (2009) telefonický příkaz, že se má připravit evakuace úřadu, neboť část litomyšlského okresu bude obsazena. Německé složky měly obsadit Novou Ves, Pohodlí, část Benátek, Pazuchu, Suchou, Strakov a Kozlov. Purkmistr Lašek však písemně protestoval na ministerstvu zahraničí proti obsazení litomyšlských obcí a byl úspěšný.

Během okupace Litomyšle přijížděli podle SKŘIVÁNKA (2009) do města Němci, kteří začali nezřízeně nakupovat, protože byl pro ně stanoven výhodný kurz 1 říšská marka za 10 bývalých československých korun. 21. března 1938 do Litomyšle přijela skupina SS (elitní ozbrojená složka NSDAP), která se zajímala o Židy, jichž bylo v Litomyšli včetně dětí celkem 115. Situace se začala přiostrávat. Koncem května se pouze s velkým úsilím, jak uvádí SKŘIVÁNEK (2009), podařilo povolit tradiční průvod maturantů. Začalo se zatýkat. Mezi zatčenými byli například sokol Albert Říha, starosta Osady a legionář Jan Kučera či zámecký správce Ing. František Vlach. V souvislosti s pražskými listopadovými událostmi bylo i v Litomyšli podle SKŘIVÁNKA (2009) ve dnech 21. – 28. listopadu 1939 vyhlášeno stanné právo.

Rok **1942** byl pro Litomyšl stejně těžký jako pro ostatní města. Koncem května byl spáchán atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha a nastal všeobecný teror. Byly prováděny, jak uvádí SKŘIVÁNEK (2009), pravidelné prohlídky domů a začala se razantně řešit otázka Židů. Od září roku 1941 museli nosit žlutou Davidovu hvězdu s nápisem „Jude“ a například knihovnu mohli navštěvovat pouze ve středu dopoledne. 2. prosince o půl páté ráno se museli podle SKŘIVÁNKA (2009) shromáždit u synagogy, odkud šli průvodem na nádraží a byli odvezeni do Terezína.

SKŘIVÁNEK (2009:380) uvádí, že zmatek ve školství později naznačoval, že „říše mele z posledního“. Na počátku roku 1945 musely být uvolněny třídy v obecných školách i na gymnáziu. Výuka probíhala v hostincích – především Na kopečku, Na

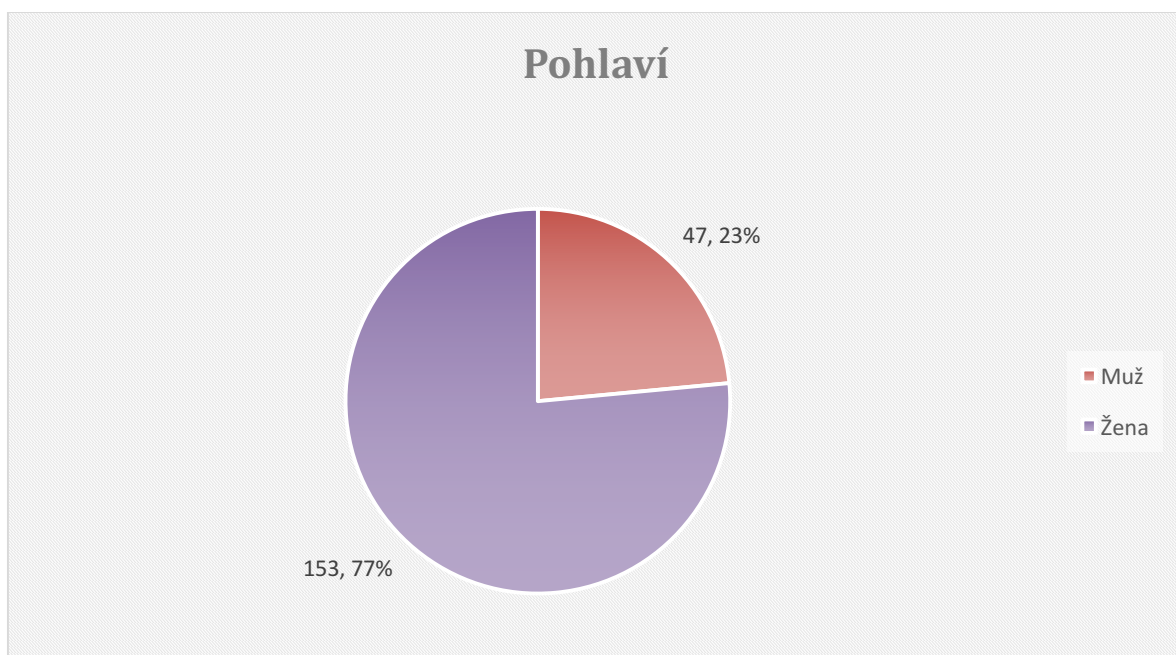
tvrzi, U zeleného věnce a U černého orla. Od února 1945 začaly Litomyšlí procházet kolony zubožených válečných a sovětských zajatců, kterých bylo podle SKŘIVÁNKA (2009) nad 75 tisíc. Obyvatelé pro ně shromažďovali léky, potraviny a šatstvo. V sobotu, v revolučních dnech, se konaly první schůzky revolučního národního výboru.

SKŘIVÁNEK (2009) uvádí, že ve středu 9. května 1945 dopoledne Němci začali prchat. Rudá Armáda se v Litomyšli objevila téhož dne kolem poledne. Sovětské tanky přijely na litomyšlské náměstí kolem poledne, jak uvádí SKŘIVÁNEK (2009). Litomyšlané je bouřlivě vítali a věřili, že s jejich příchodem přichází skutečné osvobození. Mezi oběťmi války bylo kromě desítek židovských občanů na 57 obětí. Události následujících let se nesly podle SKŘIVÁNKA (2009) v budování nových průmyslových podniků. Začaly vznikat podniky jako například VERTEX, litomyšlský pivovar, Logarex, Koh-i-noor, Botana či Modeta, které přinesly do města řadu pracovních příležitostí a díky nimž se začala budovat různá sídliště, protože počet obyvatel města stoupal. Na městě Litomyšl je inspirující a pozitivní to, že ať si za svou dobu prošlo požáry, povodněmi, nebo politickou situací, která ovlivnila celou zemi, nikdy se zde nepřestalo hrát divadlo, pořádat koncerty a jiné kulturní akce, které stmelovaly Litomyšlany v jednu velkou rodinu.

6.2 Dotazníkové šetření

Výzkum byl proveden pomocí dotazníkového šetření, které bude následující kapitola zhodnocovat. Jak již bylo uvedeno v metodice (viz str. 3), výzkum probíhal během jara 2016 mezi obyvateli města Litomyšl. Celkově bylo vybráno 200 vyhovujících dotazníků a výsledky šetření jsou graficky znázorněny níže.

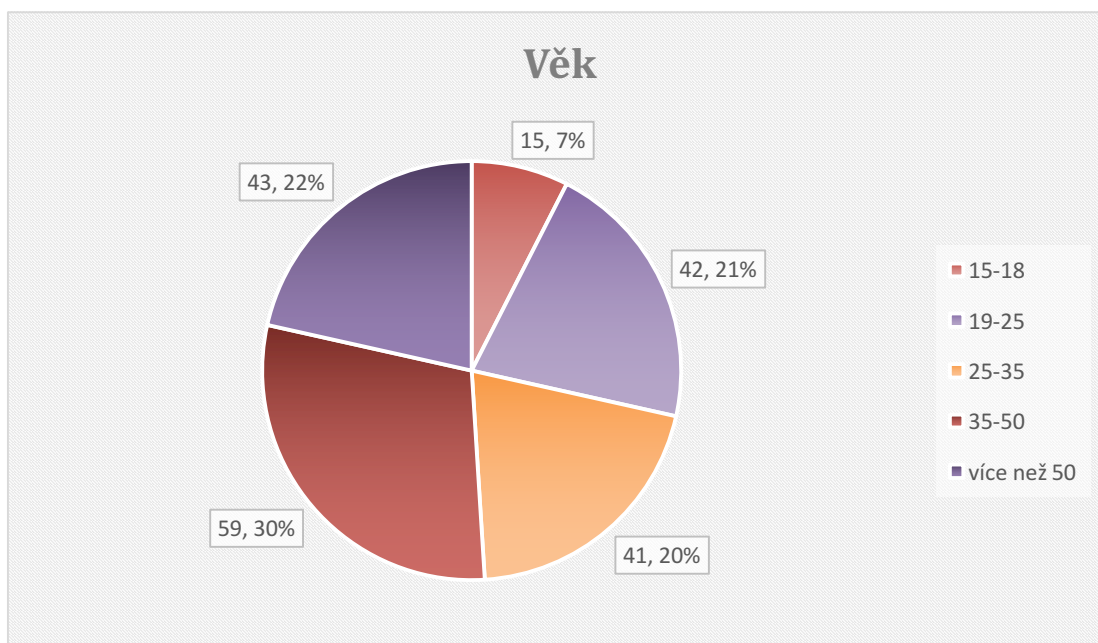
Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 200 respondentů. Z toho 47 mužů a 153 žen. Procentuálně na dotazník odpovědělo 23 % mužů a 77 % žen.

Graf 1 – Pohlaví
Zdroj: vlastní zpracování

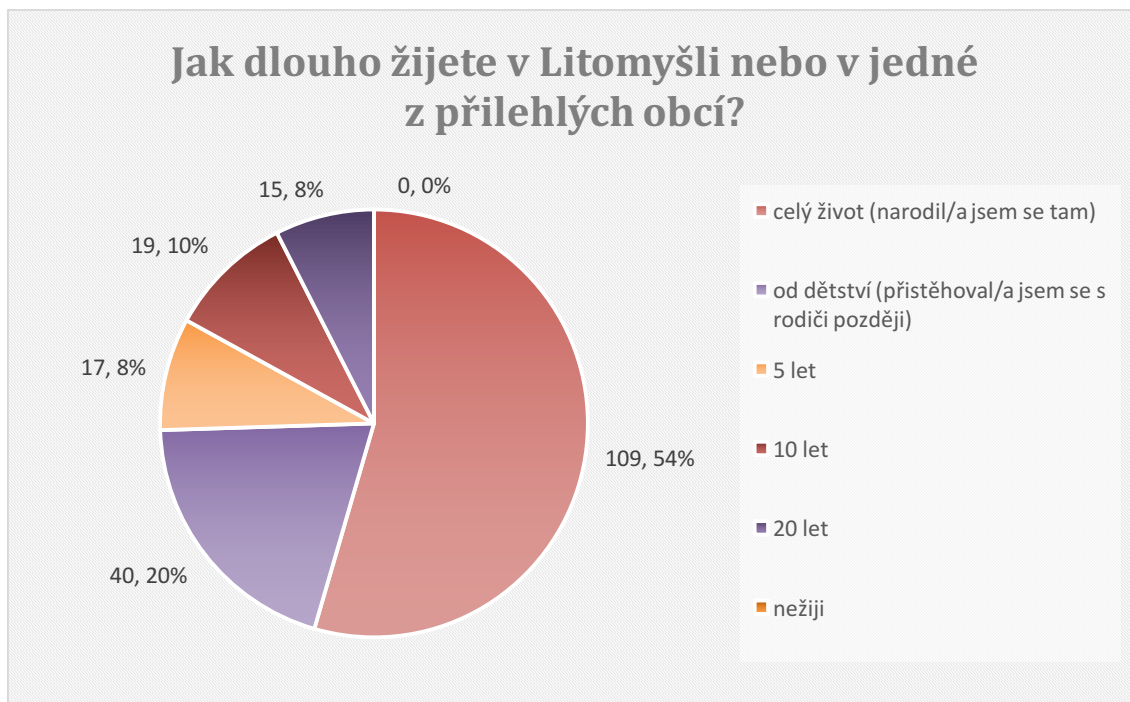
Aby byla pokryta co nejvyšší škála věkové kategorie, dotazník byl distribuován několika cestami. Mladí lidé byli osloveni pomocí sociální sítě Facebook a starší věkové kategorie byly osloveny prostřednictvím litomyšlského časopisu Lilie a osobně. Z celkového počtu 200 respondentů na dotazník odpovědělo 15 respondentů ve věku 15 až 18 let, 42 respondentů ve věku 19 až 25 let, 41 respondentů ve věku 25 až 35 let, 59 respondentů ve věku 35 až 50 let a 43 respondentů ve věku více než 50 let. Z výše uvedeného vyplývá, že nejvíce odpovědí bylo získáno od lidí středního věku, kteří mají přístup jak na sociální sítě, tak pravděpodobně odebírají časopis Lilie a také byli mezi osobně oslovenými respondenty.

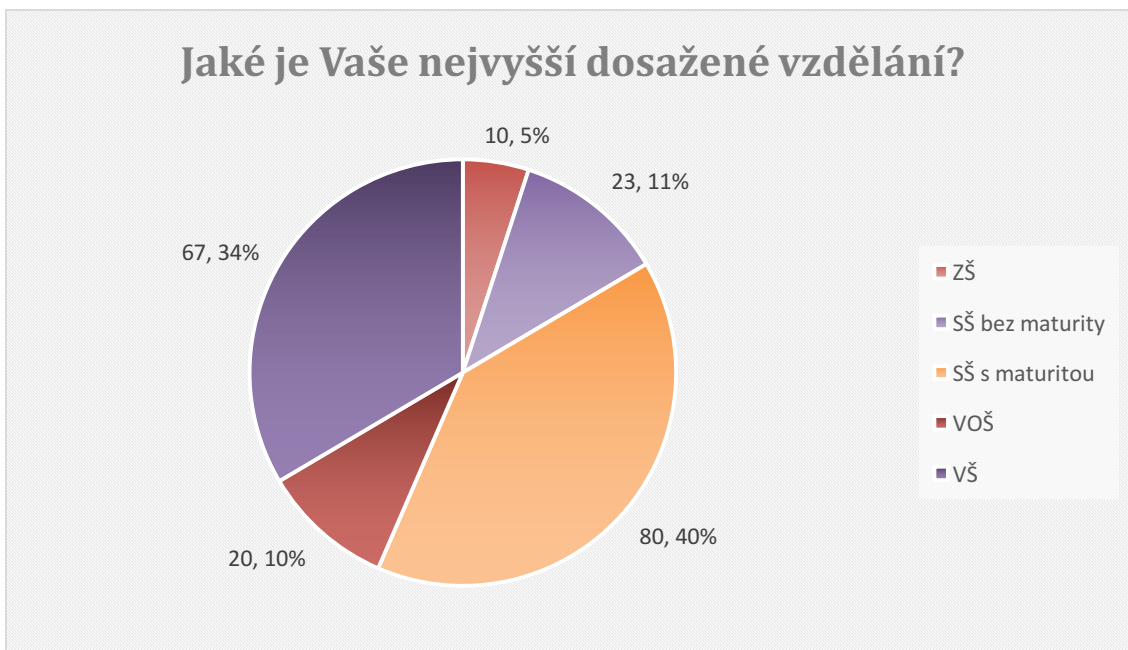
Graf 2 – Věk
Zdroj: vlastní zpracování

Pro zjištění adekvátních informací, které mají spolehlivou vypovídající hodnotu, bylo nutné do dotazníkového šetření zařadit otázku, jak dlouho respondent žije ve městě Litomyšl nebo v jedné z přilehlých obcí. Z celkového počtu byly vyřazeny dotazníky, v nichž respondenti zaškrtnuli odpověď, že nežijí ve městě či přilehlých obcích. Tito respondenti nemohou poskytnout vypovídající informace o životě ve městě a vlivu turistů a cestovního ruchu na něj. Z celkového počtu 200 respondentů bylo 109 trvale žijících Litomyšlanů, 40 těch, kteří ve městě žijí od dětství, 19 respondentů žijících v Litomyšli po dobu 10 let, 17 respondentů žijících zde po dobu 5 let a 15 žijících zde po dobu 20 let.

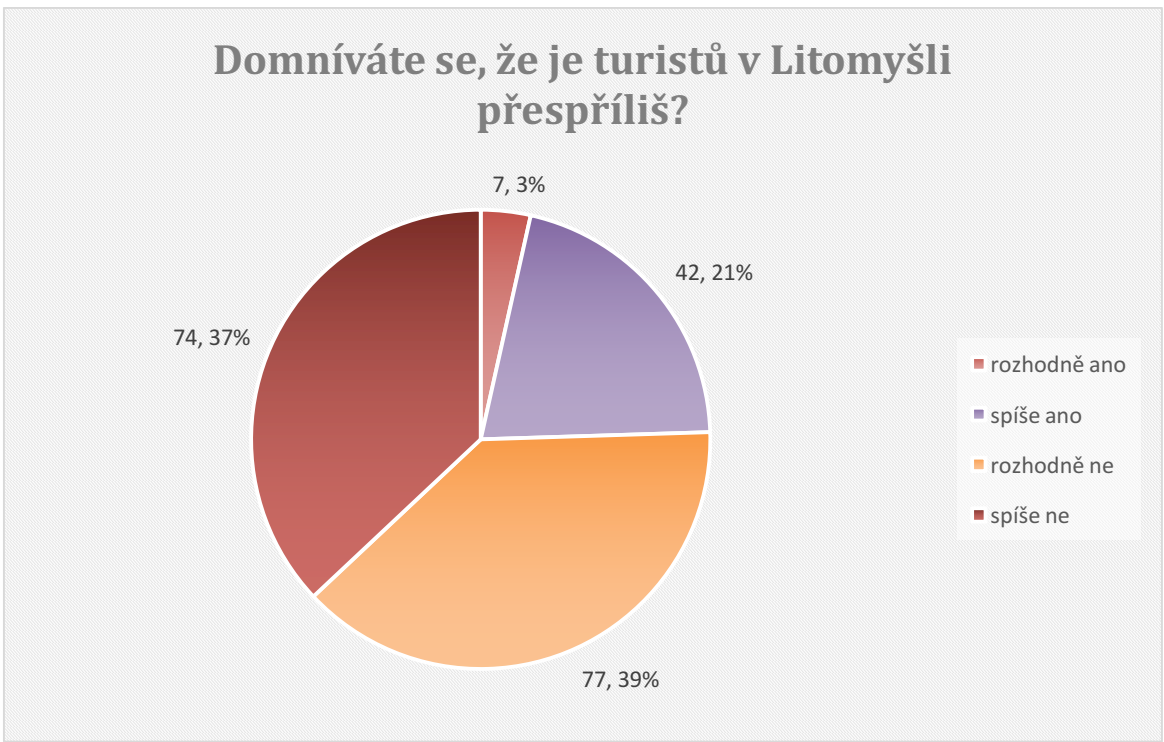
Graf 3 – Jak dlouho žijete v Litomyšli nebo jedné z přilehlých obcí?
Zdroj: vlastní zpracování

Respondenti byli selektováni i podle nejvyššího dosaženého vzdělání. Největší skupinou jsou středoškoláci s maturitou, kterých odpovědělo celkem 80. Druhou nejpočetnější skupinou byli vysokoškolsky vzdělaní respondenti, jichž dotazník vyplnilo 67. Celkem 23 respondentů uvedlo, že jejich nejvyšší dosažené vzdělání je středoškolské bez maturity, 20 s vyšším odborným vzděláním a 10 se základním.

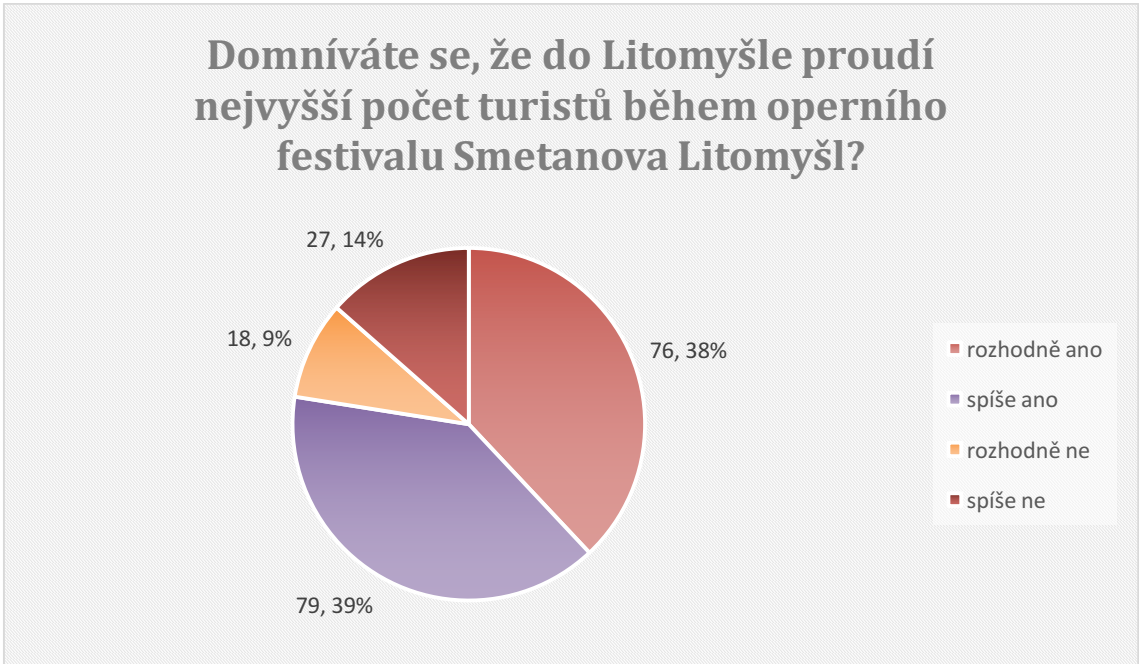

Graf 4 – Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
Zdroj: vlastní zpracování

Jak vyplývá z Grafu č. 5, Litomyšlané se nedomnívají, že by v Litomyšli mělo být turistů přespříliš. Pouze 7 respondentů z 200 uvedlo, že se rozhodně domnívají, že je v Litomyšli turistů přespříliš. Naopak odpovědi „rozhodně ne“ a „spíše ne“ jsou vyvážené v poměru 77:74. Z Grafu č. 5 tedy vyplývá, že Litomyšlané se nedomnívají, že by ve městě bylo přespříliš turistů.

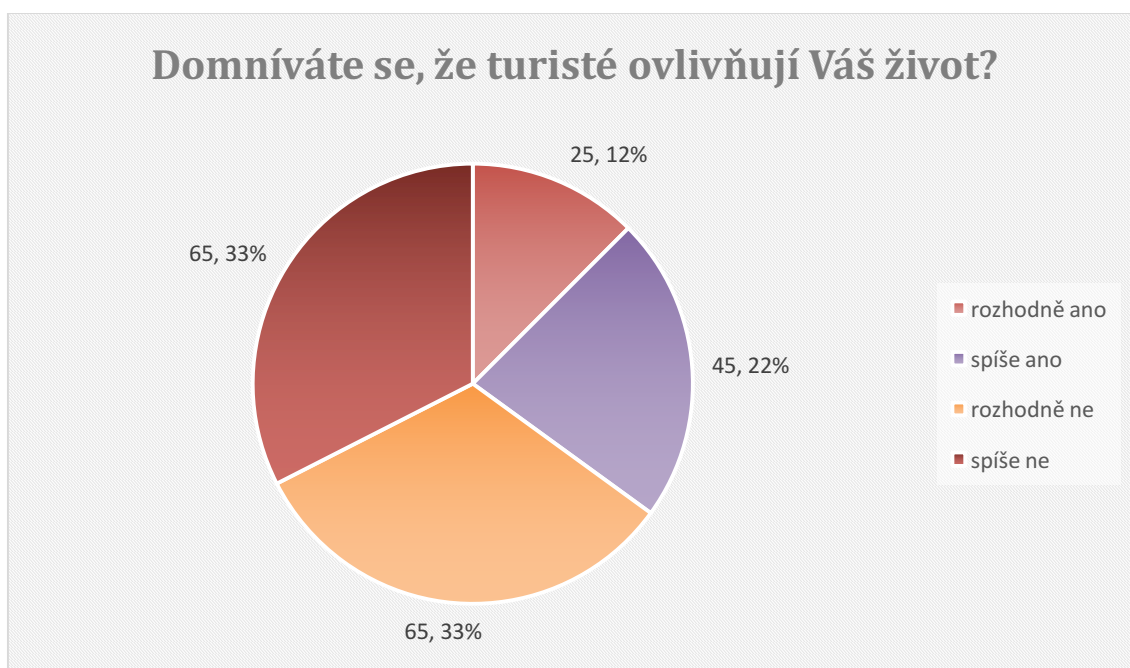

Graf 5 – Domníváte se, že je turistů v Litomyšli přespříliš?
Zdroj: vlastní zpracování

Graf 6 – Domníváte se, že do Litomyšle proudí nejvyšší počet turistů během operního festivalu Smetanova Litomyšl?
Zdroj: vlastní zpracování

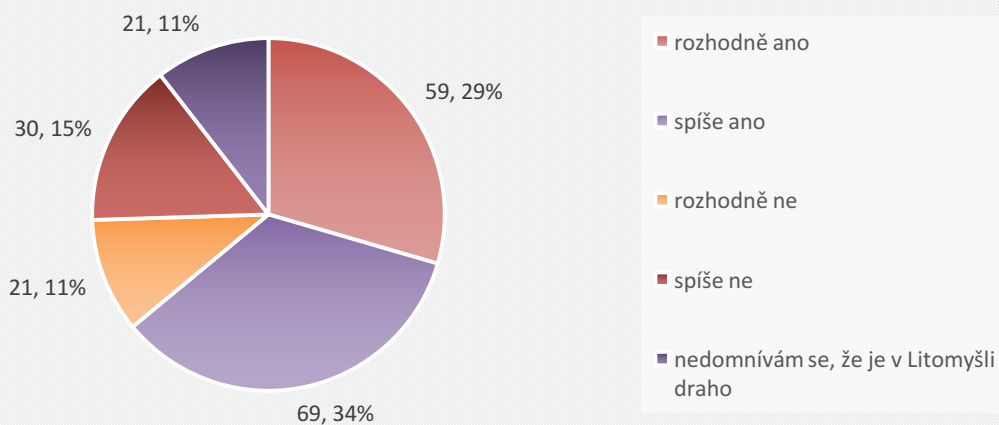
Z Grafu č. 6 vyplývá, že se Litomyšlané domnívají, že do Litomyšle proudí největší počet turistů právě během známého festivalu Smetanova Litomyšl. Smetanova Litomyšl je festival s dlouholetou tradicí, na kterou místní obyvatelé nedají dopustit. Z celkového počtu 200 respondentů se 79 spíše domnívá, že do města jezdí nejvíce turistů během festivalu, 76 se rozhodně domnívá, že výskyt turistů ve městě je hlavně díky festivalu Smetanova Litomyšl, 18 respondentů se rozhodně nedomnívá a 27 se spíše nedomnívá.

Graf 7 – Domníváte se, že turisté ovlivňují Váš život?
Zdroj: vlastní zpracování

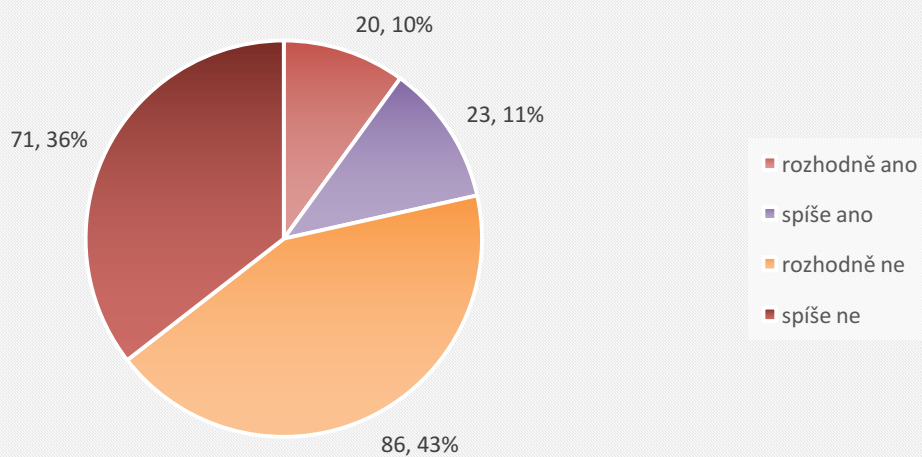
Následující Graf č. 8 znázorňuje názor Litomyšlanů na ceny ve městě. Obecně je známo, že v turistických městech je více draho, než ve městech, kde se cestovní ruch nevyskytuje. Jak vyplývá z Grafu č. 8, Litomyšlané nemají ucelený názor na ceny v Litomyšli. Může to být způsobeno faktem, že jsou ve městě různé ekonomické třídy obyvatel. Co pro někoho může být drahé, je pro druhého levné. Přesto však odpověď „rozhodně ano“ převažuje.

Domníváte se, že důvod, proč je v Litomyšli více draho než v jiných městech souvisí s cestovním ruchem?

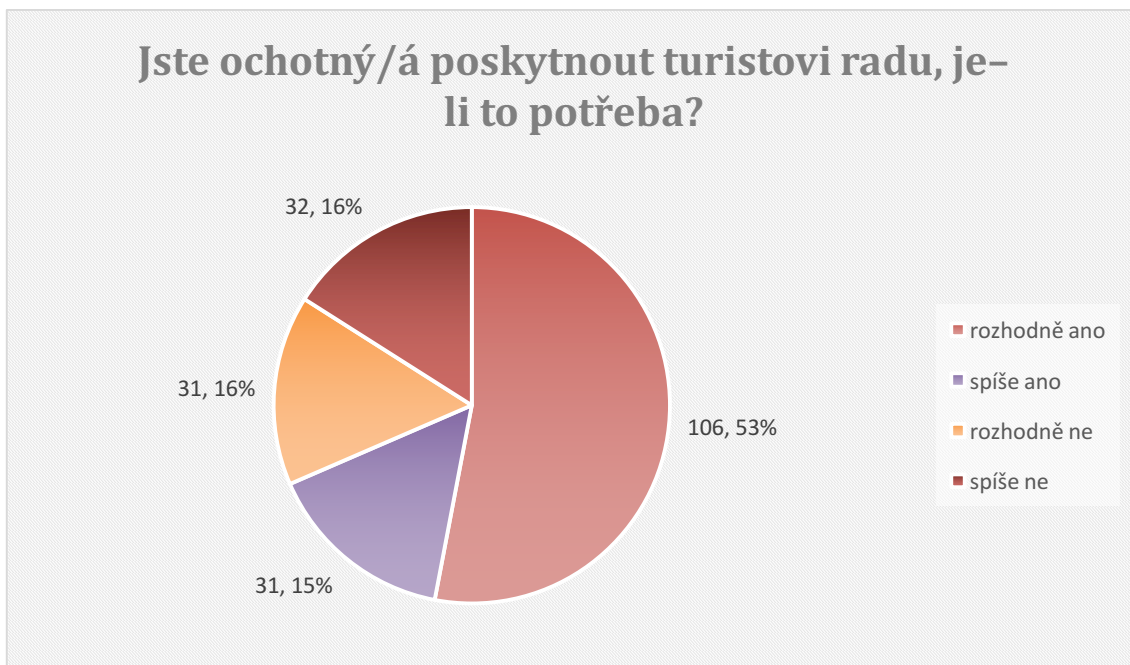
Graf 8 – Domníváte se, že důvod, proč je v Litomyšli více draho než v jiných městech souvisí s cestovním ruchem?
Zdroj: vlastní zpracování

Domníváte se, že turismus narušuje autentičnost města?

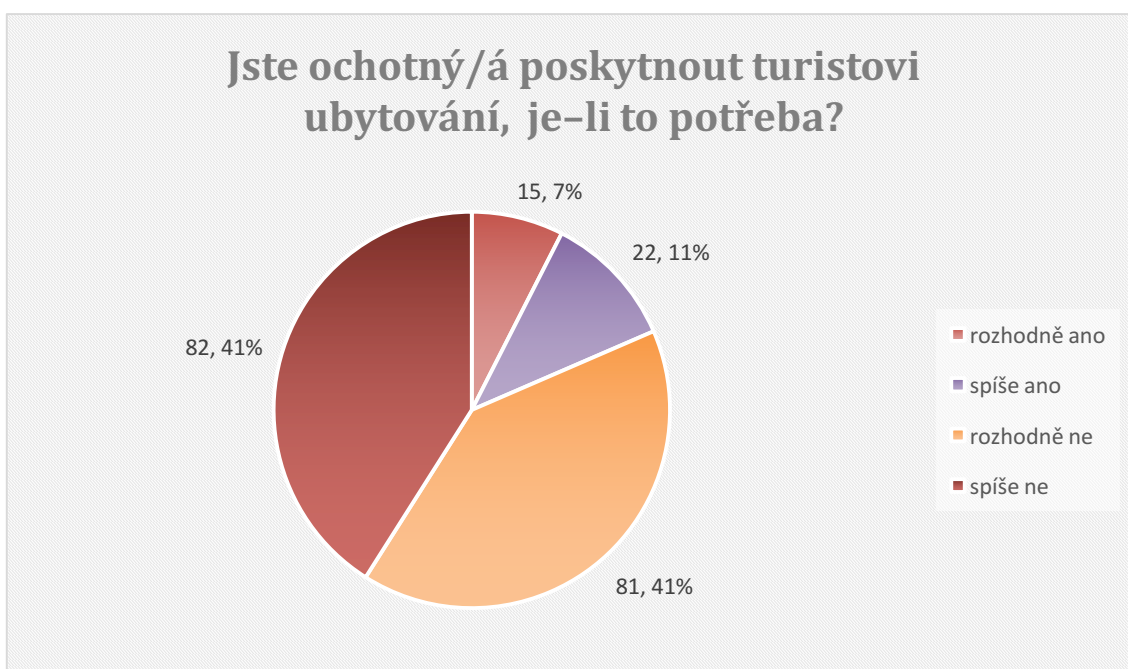
Graf 9 – Domníváte se, že turismus narušuje autentičnost města?
Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 9 zcela jednoznačně vypovídá o názoru Litomyšlanů ohledně možného narušení autentičnosti města cestovním ruchem. Většina, tj. 86 rezidentů, se rozhodně nedomnívá, že by byla autentičnost města narušena turismem.

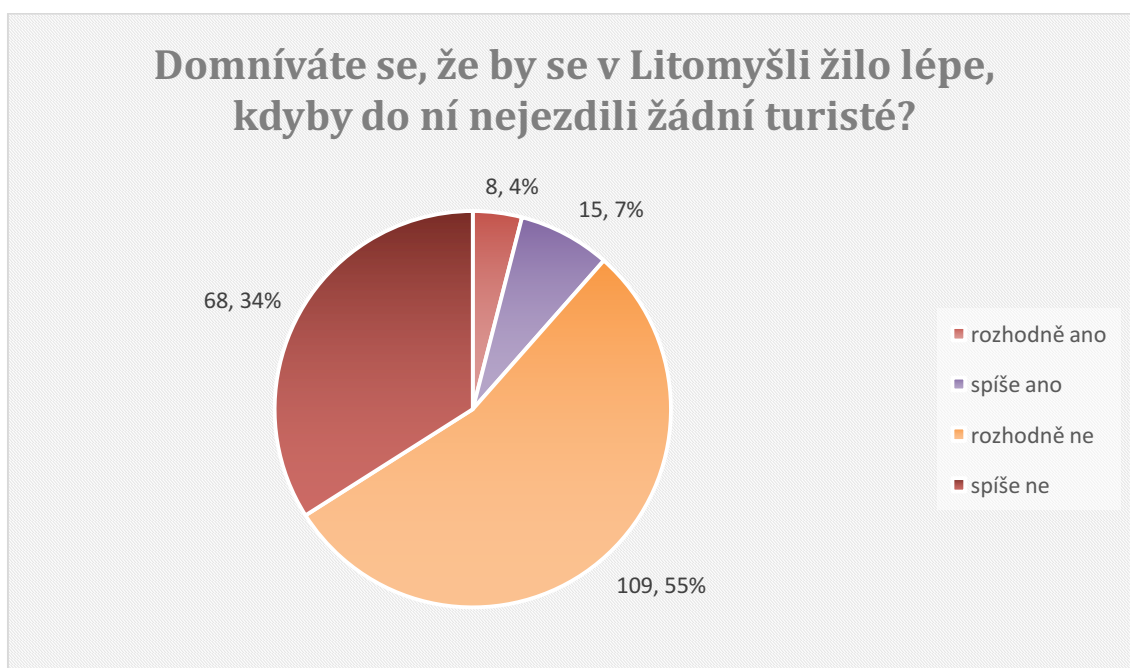

Graf 10 – Jste ochotný/á poskytnout turistovi radu, je-li to potřeba?
Zdroj: vlastní zpracování

V následujícím Grafu č. 10 rezidenti odpovídali na otázku: „Jste ochotný poskytnout turistovi radu, je-li to potřeba?“ Nadpoloviční většina, tj. 106 rezidentů z 200, odpovědělo, že rozhodně ano. Tento výsledek vypovídá o otevřenosti Litomyšlanů k turistům. Další Graf č. 11 na druhou stranu vypovídá o tom, že turistům dají spíše radu než ubytování. Je zde zřejmá určitá iritace.

Graf 11 – Jste ochotný/á poskytnout turistovi ubytování, je-li to potřeba?
Zdroj: vlastní zpracování

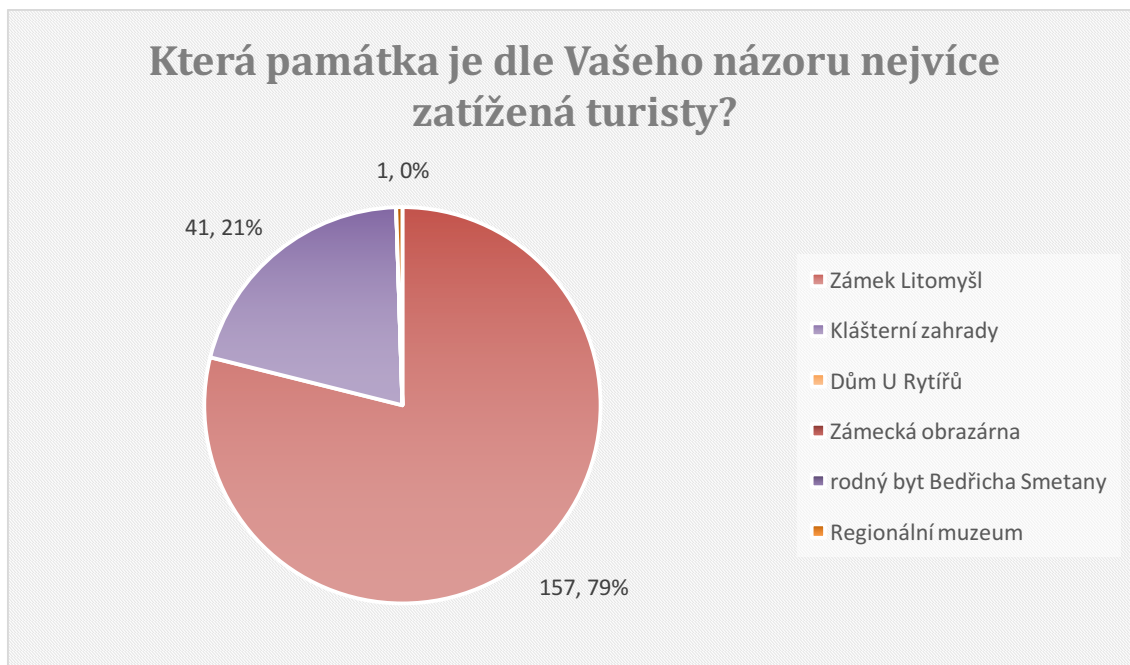

Graf 12 – Domníváte se, že by se v Litomyšli žilo lépe, kdyby do ní nejezdili žádní turisté?
Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 12 jednoznačně ukazuje, že Litomyšlané s turisty nemají žádný problém. Co více, dokonce se nedomnívají, že by se bez turistů žilo lépe. Nadpoloviční většina, tj. 109 rezidentů, se rozhodně nedomnívá, že by bylo ve městě bez turistů lépe, dalších

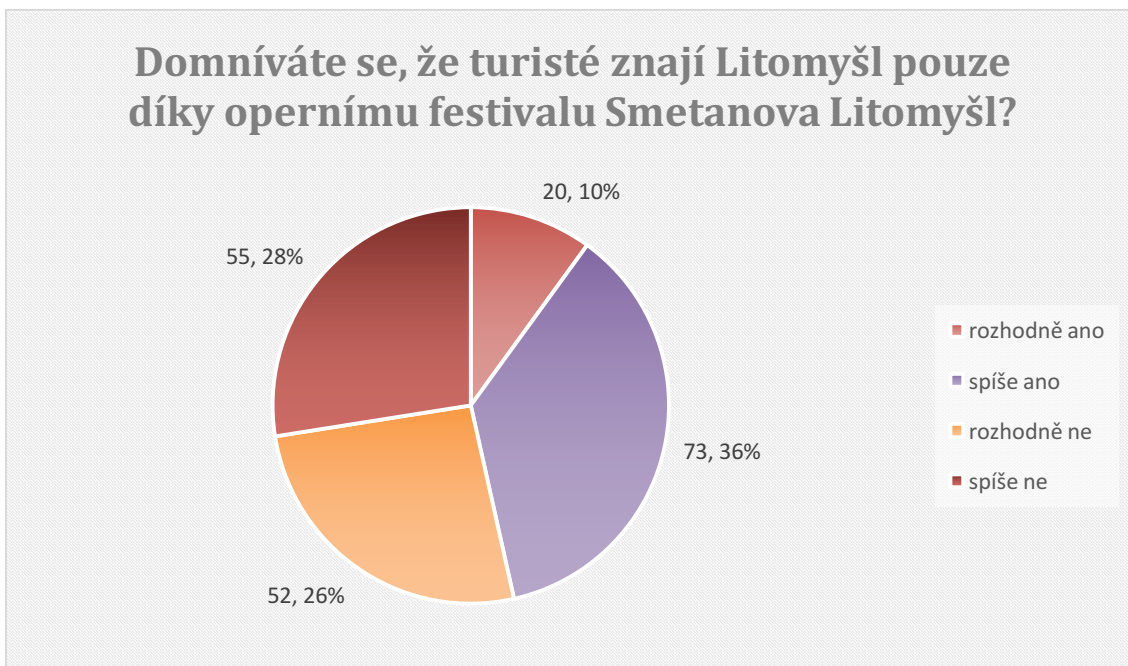

68 respondentů se spíše nedomnívá, že by bylo bez turistů lepší žítí ve městě. Naopak pouhých 8 respondentů uvedlo, že by se v Litomyšli bez turistů žilo lépe.

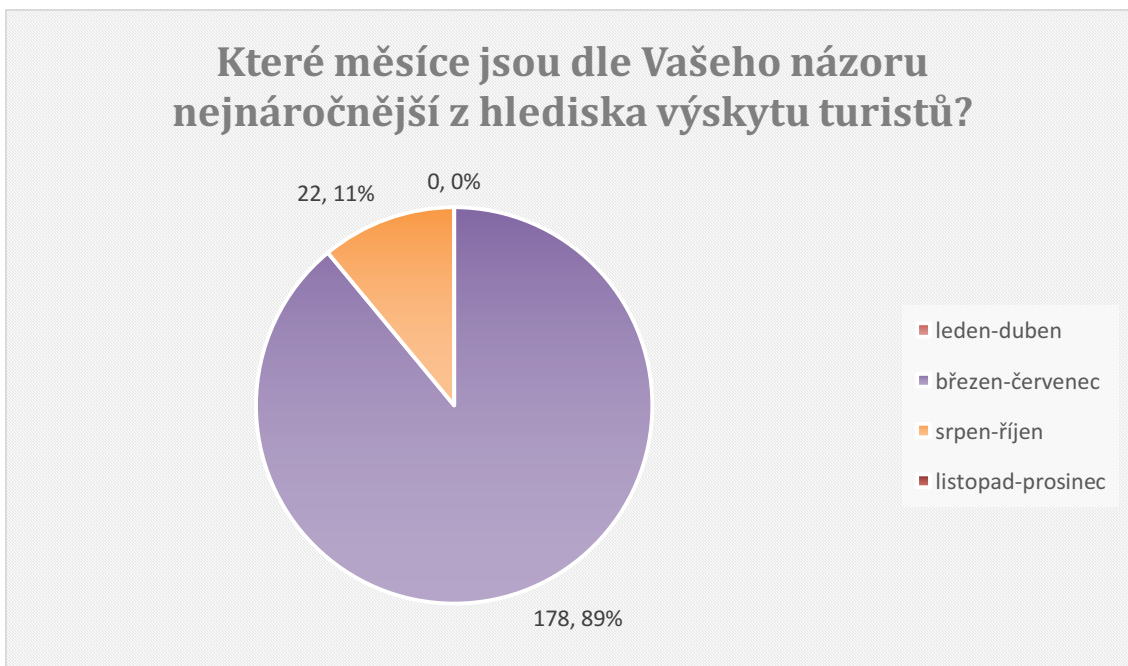
Graf 13 – Která památka je dle Vašeho názoru nejvíce zatížená turisty?
Zdroj: vlastní zpracování

Ohledně navštěvovaných atraktivit mají Litomyšlané jasno. Drtivá většina, tj. 157 rezidentů z 200, se shodla na tom, že nejvíce navštěvovaná atrakce ve městě je právě Státní zámek Litomyšl, který je také zapsán v UNESCO. 41 rezidentů se domnívá, že nejvíce navštěvovanou památkou jsou Klášterní zahrady, a pouze 1 člověk uvedl jako nejvíce navštěvovanou památku Regionální muzeum.

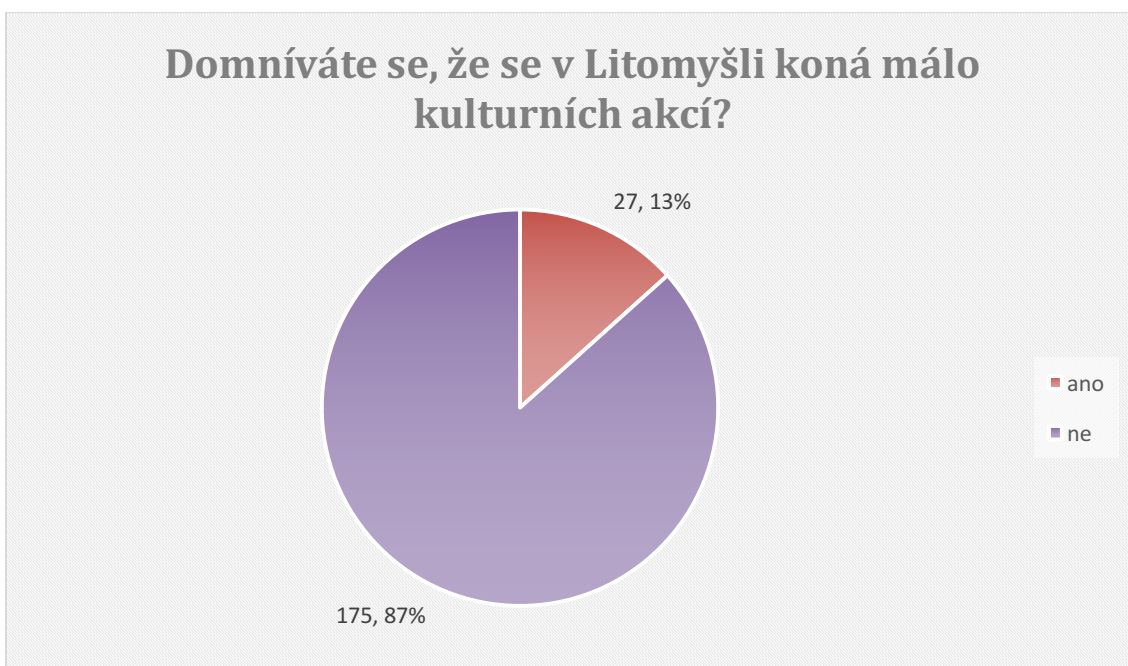
Graf 14 – Domníváte se, že turisté znají Litomyšl pouze díky opernímu festivalu Smetanova Litomyšl?
Zdroj: vlastní zpracování

Operní festival Smetanova Litomyšl je podle serveru festival.smetanovalitomysl.cz (online) druhým nejstarším hudebním festivalem v ČR, a sice po Pražském jaru. V Litomyšli se koná již od roku 1949. Pro cestovní ruch v Litomyšli má tento festival obrovský význam. Právě z tohoto důvodu byla rezidentům položena otázka, zda se domnívají, že do města proudí turisté převážně během tohoto festivalu. 73 respondentů z 200 se domnívá, že ano, naopak 52 respondentů se domnívá, že rozhodně ne. Názory jsou tedy v tomto případě celkem vyrovnané.

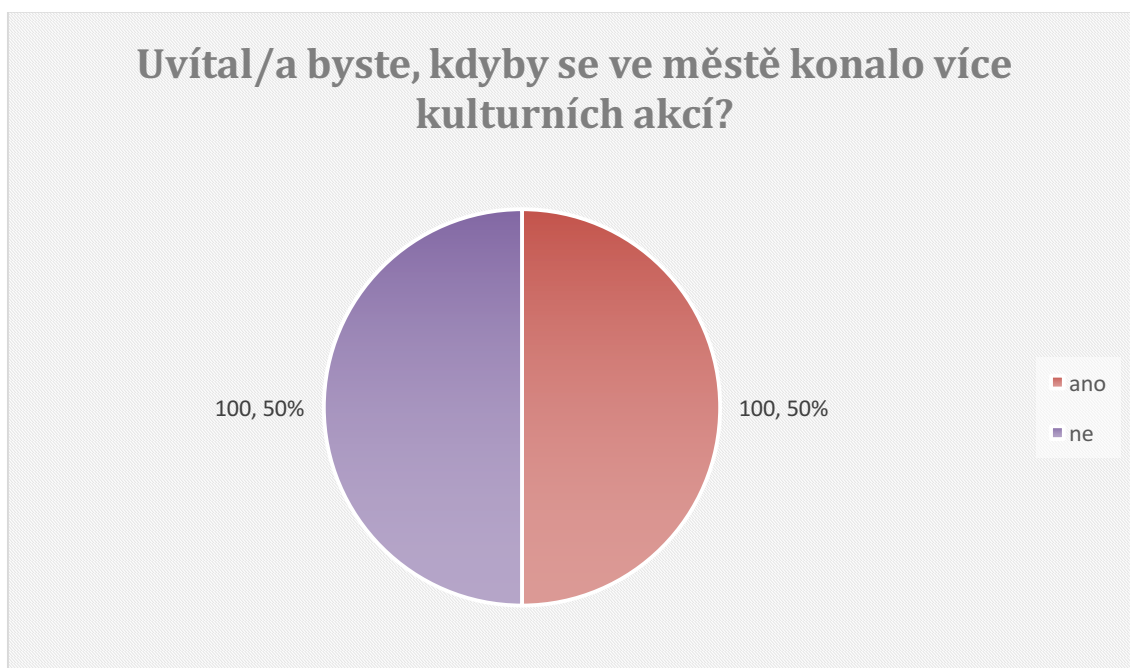
Graf 15 – Které měsíce jsou dle Vašeho názoru nejnáročnější z hlediska výskytu turistů?
Zdroj: vlastní zpracování

Jak vyplývá z Grafu č. 15, celkem 178 respondentů se domnívá, že hlavní sezona ve městě je v březnu až červenci, tedy na jaře a během části léta.

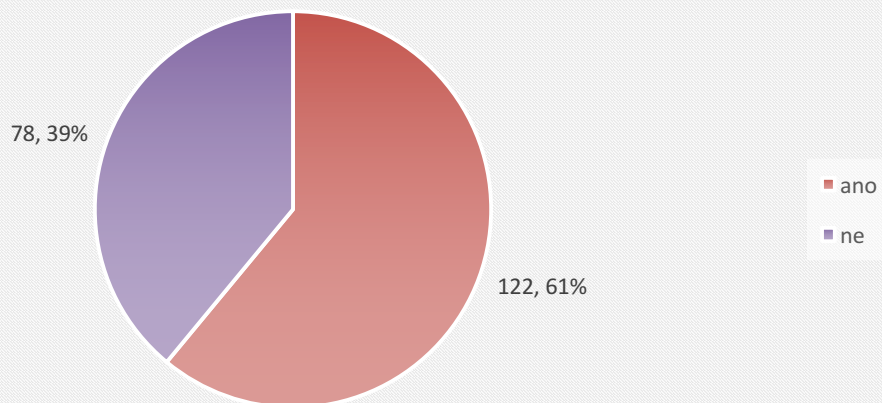
Graf 16 – Domníváte se, že se v Litomyšli koná málo kulturních akcí?
Zdroj: vlastní zpracování

Litomyšl je známá především svými kulturními akcemi – od festivalu Smetanova Litomyšl po letní hudební událost Středa, hudby je třeba. Proto není žádné překvapení, že se Litomyšlané, jak vyplývá z Grafu č. 16, v drtivé většině nedomnívají, že by se ve městě konalo málo kulturních akcí. Naopak Graf č. 17 poukazuje na to, že polovina respondentů by naopak uvítala více kulturních akcí.

Graf 17 – Uvítal/a byste, kdyby se ve městě konalo více kulturních akcí?
Zdroj: vlastní zpracování

Domníváte se, že by se dalo na městu něco vylepšit, aby se do něj nalákalo více turistů?

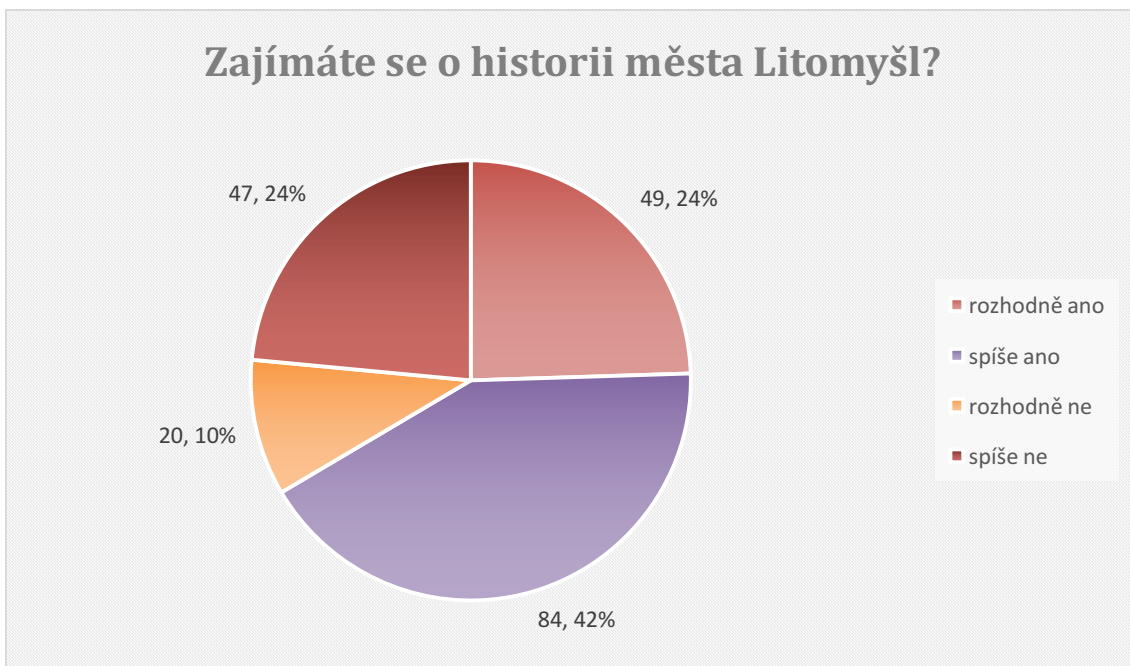

Graf 18 – Domníváte se, že by se dalo na městu něco vylepšit, aby se do něj nalákalo více turistů?

Zdroj: vlastní zpracování

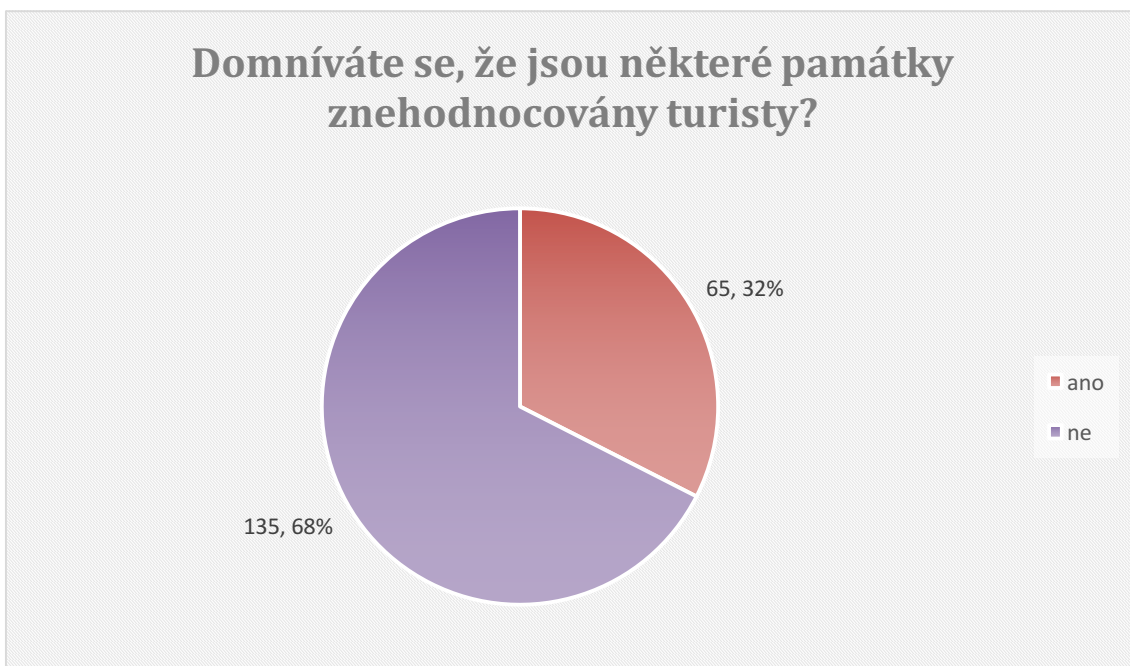
Litomyšlané byli v dotazníkovém šetření vyzváni, aby se zamysleli nad tím, co by se dalo ve městě vylepšit, aby se do něj nalákalo více turistů. Graf č. 18 ukazuje, že více než polovina respondentů se domnívá, že by se opravdu dalo něco vylepšit. Mezi nejčastější odpovědi patřilo: propagace, kulturní a sportovní akce, služby, parkování na, opravení měšťanských domů, zlepšení webových stránek, prodloužení otevírací doby v obchodech,

Pro zpracování této bakalářské práce bylo stěžejní detailní prostudování historie města. Následující graf ukazuje, jak se rezidenti zajímají o historii města.

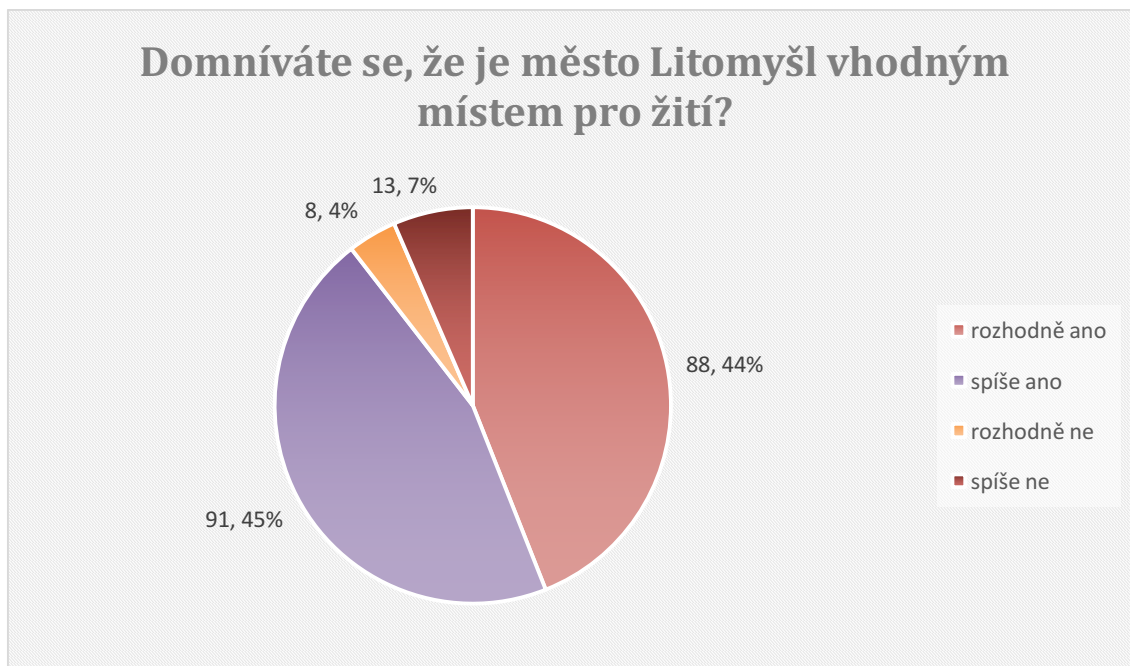

Graf 19 – Zajímáte se o historii města Litomyšl?
Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 20 ukazuje, že se Litomyšlané spíše nedomnívají, že by byly památky znehodnocovány turisty. Celkem se nedomnívá 135 respondentů z 200.

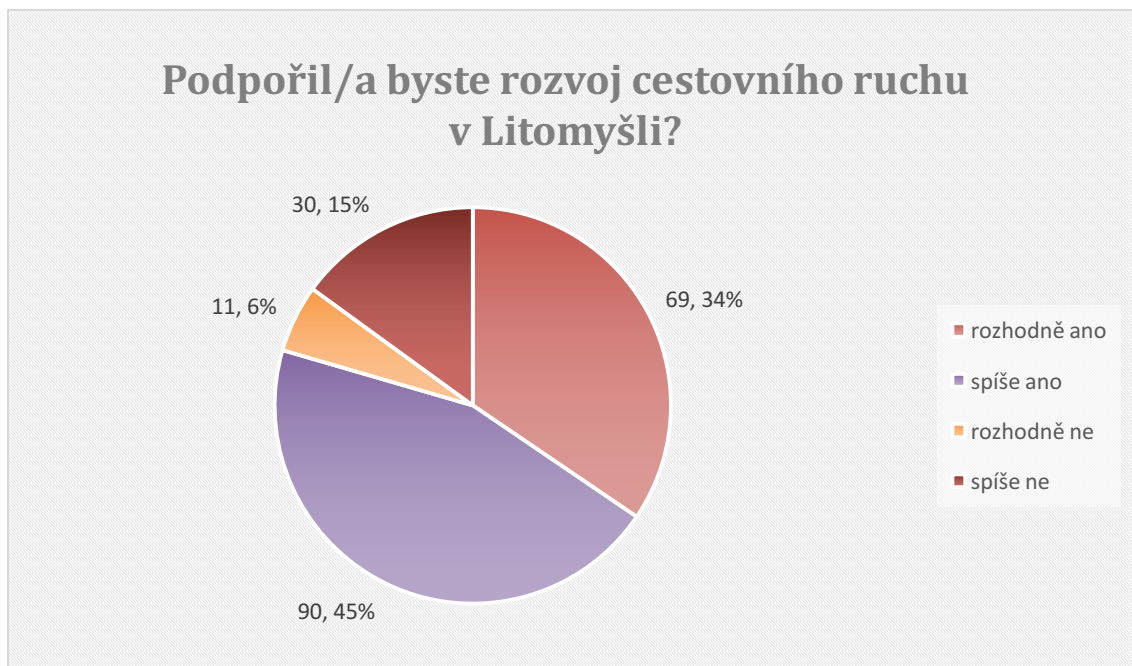

Graf 20 – Domníváte se, že jsou některé památky znehodnocovány turisty?
Zdroj: vlastní zpracování

Graf 21 – Domníváte se, že je město Litomyšl vhodným místem pro žití?
Zdroj: vlastní zpracování

Život ve městě Litomyšl její rezidenti považují za dobrý a domnívají se, že Litomyšl rozhodně je dobrým městem pro žití, jak vyplývá z Grafu č. 21. Jako nejčastější důvody uvádějí rozlohu města, klid, dobré prostředí pro výchovu dětí, příjemné místní obyvatelé, kulturnost města, historii města, dostupnost služeb, krásnou přírodu, malé, ale aktivní město.

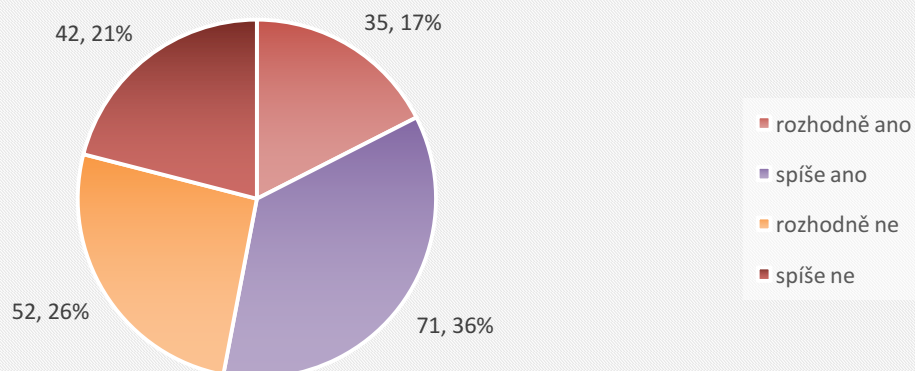

Graf 22 – Podpořil/a byste rozvoj cestovního ruchu v Litomyšli?
Zdroj: vlastní zpracování

Jak vyplývá z Grafu č. 22, Litomyšlané jednoznačně podporují rozvoj cestovního ruchu v Litomyšli.

**Domníváte se, že některé akce například
Gastronomické slavnosti Magdaleny Dobromily
Rettigové jsou jakousi formou folklorizace? (= proces, díky němuž se lidová kultura stává
masovou?)**

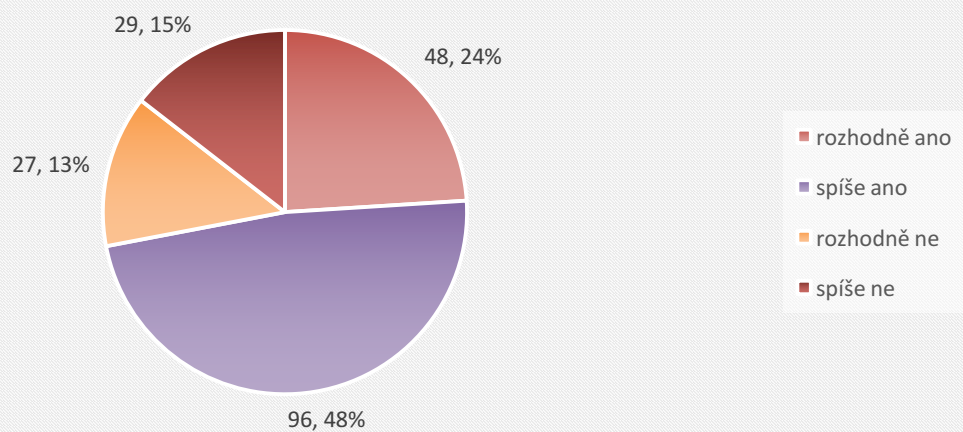

Graf 23 – Domníváte se, že některé akce například Gastronomické slavnosti Magdaleny Dobromily Rettigové jsou jakousi formou folklorizace? (= proces, díky němuž se lidová kultura stává masovou?)

Zdroj: vlastní zpracování

Celkem 71 respondentů se domnívá, že tradiční Gastronomické slavnosti Magdaleny Dobromily Rettigové jsou formou folklorizace. Graf č. 23 také potvrzuje Hypotézu č. 2.

Domníváte se, že město Litomyšl poskytuje potřebnou infrastrukturu pro rozvoj cestovního ruchu?

Graf 24 - Domníváte se, že město Litomyšl poskytuje potřebnou infrastrukturu pro rozvoj cestovního ruchu?

Zdroj: vlastní zpracování

Z posledního grafu dotazníkového šetření této bakalářské práce jasně vyplývá, že podle Litomyšlanů město poskytuje potřebnou infrastrukturu pro rozvoj cestovního ruchu.

6.3 Životní cyklus destinace Litomyšl

6.3.1 Fáze objevení

Fáze objevení destinace města Litomyšl by se dala na základě historické analýzy datovat do období mezi koncem 16. století až 1. polovinou 20. století. Hlavním mezníkem pro vznik cestovního ruchu bylo jaro 1568, kdy byl položen základní kámen pro stavbu dnešního Státního zámku Litomyšl. Návštěvníci do města proudili naprosto neorganizovaně, a to především kvůli výstavbě nového zámku.

Jak již bylo zmíněno v Kapitole 6.1.3 (str. 17), Litomyšl byla zastavena, jak uvádí KALISTA (1999), Vratislavu Janu z Pernštejna císařem Maxmiliánem. Vratislav Jan z Pernštejna, který nechal zámek postavit, byl typickým příkladem renesančního člověka a právě doba renesance je považována za počátek cestovního ruchu. Vratislav Jan z Pernštejna byl panovník s velikou láskou k divadlu, umění, gastronomii a byl podle VORELA (2012) silně spjat se Španělskem díky příbuzenským svazkům své manželky Marie Manrique de Lara, za kterou do Litomyšle začali jezdit známí a příbuzní, kteří se dají považovat za první návštěvníky Litomyšle.

V této době do Litomyšle začali podle SKŘIVÁNKA (2009) jezdit různí slavní zahraniční umělci a kočovní herci, kteří pořádali pravidelně divadelní představení, na něž byli zváni šlechtici z města a další slavné osobnosti. Návštěvníci proudící ve fázi objevení do Litomyšle byli především allocentrici (tzv. objevitelé).

Do objevení destinace významně přispělo podle SKŘIVÁNKA (2009) zřízení jezuitské koleje a školy, do které jezdili studenti z celé monarchie. Tito studenti se také dají považovat za první návštěvníky města Litomyšl. Tito studenti jsou považováni za první návštěvníky využívající ubytovacích kapacit ve městě. Následující období válek významně zbrzdilo rozvoj Litomyšle jako turistické destinace. Na konci 18. století byly zřízeny lázně, které se dle SKŘIVÁNKA (2009) staly místem relaxace a odpočinku Litomyšlanů stejně tak jako městské divadlo, ve kterém nejdříve hrálo pouze služebnictvo pro místní honoraci a duchovní. Repertoár divadla byl převzatý

z Vídně. Později se trend divadla rozrostl po celém městě a začaly vznikat různé divadelní spolky. Improvizovaně se hrálo v hospodách a měšťanských domech.

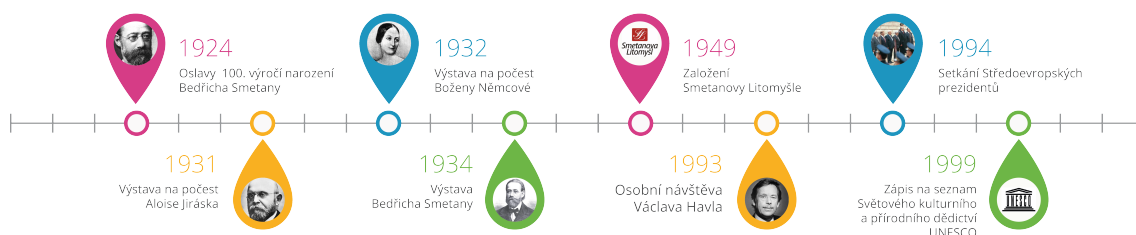
Mezi první slavné osobnosti, které zavítaly do Litomyšle, byla podle serveru idnes.cz (online) Božena Němcová, která Litomyšl navštívila celkem třikrát. Poprvé tomu bylo v roce 1839, kdy rodina Němcova navštívila celkem tři česká města, z nichž jedním byla právě Litomyšl. Druhá návštěva se odehrála podle serveru idnes.cz (online) v roce 1851, kdy pobývala na pozvání Františka Matouše Klácela v Horách u České Třebové. Do Litomyšle si odtamtud udělala výlet. Nejvýznamnější třetí pobyt Boženy Němcové v Litomyšli byl jejím posledním, kdy do města přijela na pozvání nakladatele Antonína Augusta, který měl Boženě Němcové vydat sebrané spisy a podruhé vydat Babičku.

V tuto dobu do Litomyšle přijela také Magdalena Dobromila Rettigová, která zde zakončovala svou túru po českých městech, ve kterých zakládala podle UHROVÉ (2008) čtenářské spolky. Města byla vybírána podle toho, kam jezdil manžel Magdaleny Dobromily Rettigové na služební cesty. Jan Rettig byl, jak uvádí UHROVÁ (2008:168), „*radní, spisovatel, básník, překladatel Seneky a kreslíř,*“ který trpělivě snášel experimenty u plotny, objednávání knih a časopisů a organizování výletů své ženy. Na své túře společně s manželem navštívila například Tábor, Přelouč nebo Ústí nad Orlicí. Knihy do svého čtenářského spolku vybírala, jak uvádí UHROVÁ (2008), v Hradci Králové a každou novinku pečlivě prostudovala, než ji nabídla čtenářům. Litomyšl byla poslední zastávkou Jana Rettiga a rodina se tam usadila. Magdalena Dobromila Rettigová zde vydala svou první kuchařku a učila místní dívky vařit, vyšít a jiné ženské práce. Budila v nich mimo jiné zájem o literaturu a vlast. Veškerý společenský život se dle UHROVÉ (2008:168) odehrával právě v měšťanských domech. Magdalena Dobromila Rettigová se dodnes považuje za jednu z nejvýznamnějších osobností, které město Litomyšl proslavily. Každý rok jsou na její počest v Litomyšli pořádány Gastronomické slavnosti Magdaleny Dobromily Rettigové, které slouží jako připomínka jejího působení ve městě.

První a v Litomyšli nejstarší hotel Zlatá Hvězda vznikl ze dvou měšťanských domů, jak bylo uvedeno v Kapitole 6.1.3., a v 1. polovině 19. století se z něj stal hostinec U Modré hvězdy. Jak uvádí server zlata-hvezda.com (online), právě v hostinci U Modré hvězdy pobývala na sklonku svého života spisovatelka Božena Němcová, která přijela do Litomyšle při své poslední návštěvě města. Dokončení hotelu a jeho přejmenování na současný název Zlatá Hvězda proběhlo podle serveru zlata-hvezda.com (online) v roce 1900.

SKŘIVÁNEK (2009) jako jeden z hlavních znaků vzniku cestovního ruchu v Litomyšli uvádí působení slavných umělců, především malířů, mezi které patřili Max Švabinský, Julius Mařák, později Josef Matička a Václav Boštík, kteří v Litomyšli vlastnili letní byty a využívali je jako druhé bydlení.

6.3.2 Fáze vtažení

Obrázek 5 - Časová osa důležitých mezníků v turismu Litomyšle
Zdroj: vlastní zpracování

Jak bylo zmíněno v teoretické části v Kapitole 5.2.1. *Fáze životního cyklu destinace*, destinace, která se nachází ve fázi vtažení, se vyznačuje přímo úměrným vzrůstem rozvoje cestovního ruchu v destinaci vzhledem k nárokům návštěvníka. Začíná zde určitá sezonnost, místní obyvatelé se snaží podnikat v cestovním ruchu a začínají poskytovat služby cestovního ruchu – často právě a výlučně návštěvníkům dané destinace. Tyto znaky vypovídají o současné situaci ve městě Litomyšl se zohledněním výsledku dotazníkového šetření a po nastudování historie města.

Litomyšl se nachází ve fázi vtažení přibližně od 1. poloviny 20. století až dodnes. Celá první polovina 20. století se nesla v duchu cestovního ruchu a nejoblíbenější byla,

jak uvádí SKŘIVÁNEK (2009:336), **pěší turistika**. V únoru 1919 se v Litomyšli definitivně ustavil Odbor Klubu českých turistů v Litomyšli, který organizoval nejen výlety a přednášky, ale také zřídil noclehárnu pro mládež.

Důležitým mezníkem pro rozvoj cestovního ruchu v Litomyšli byl rok 1924, na který připadly oslavy 100. výročí narození Bedřicha Smetany. U této příležitosti se chystaly oslavy celonárodního významu, jejichž přípravy začaly již v roce 1921. Při té příležitosti byl podle NEJEDLÉHO (1962) odhalen i pomník Bedřicha Smetany (viz Obrázek č. 6)

Obrázek 6 - Pomník Bedřicha Smetany na Smetanově náměstí
Zdroj: Hanšová (1960)

Pomník byl umístěn na dolní část dnešního Smetanova náměstí. SKŘIVÁNEK (2009) popisuje Smetanovské oslavy jako velkolepé a provázené řadou přednášek a koncertů. Mezi přednášející patřil výše zmíněný litomyšlský historik Zdeněk Nejedlý. Ve 30. letech 20. století byly v Litomyšli uskutečněny kulturní podniky, které následně nabyly celonárodního významu. SKŘIVÁNEK (2009) uvádí, že se jednalo o tři po sobě následující výstavy věnované předním osobnostem české kultury, které měly osobní vztah k Litomyšli. První z nich byla výstava na počest Aloise Jiráska ve dnech 14. června až 16. srpna 1931. Výstava měla podle SKŘIVÁNKY (2009) přiblížit život Aloise Jiráska, který zde učil na místním gymnáziu.

Urna s jeho popelem putovala z Prahy přes Litomyšl do rodného Hronova. Výstavu shlédlo téměř 13 tisíc návštěvníků. Druhá výstava se podle SKŘIVÁNKA (2009) uskutečnila v roce 1932, a to na počest Boženy Němcové, která byla také významnou osobností města Litomyšl. Na její počest byla během výstavy odhalena pamětní deska na hotelu Zlatá hvězda a na Horách u České Třebové. O bližším působení Boženy Němcové v Litomyšli bylo napsáno v předchozí kapitole. Mezi nejvýznamnější návštěvníky výstavy o Boženě Němcové, kterých bylo více než 20 tisíc, patřil i Tomáš G. Masaryk. Poslední výstava, jak vzpomíná SKŘIVÁNEK (2009), byla realizována na počest nejslavnějšího rodáka Litomyšle – hudebního skladatele Bedřicha Smetany. Tato výstava musela být pro velký zájem, vidělo ji více než 30 tisíc návštěvníků, prodloužena.

Návštěvníci této výstavy se, jak uvádí SKŘIVÁNEK (2009), považují za **první zahraniční návštěvníky** města. Měli zde být hosté z celé Evropy, Ameriky, Číny, Persie a Indie. Dalším významným mezníkem rozvoje cestovního ruchu v Litomyšli se stal rok 1949 – tedy rok, v němž byl založen světoznámý operní festival Smetanova Litomyšl. Podle serveru festival.smetanovalitomysl.cz (online) byl tento klasický hudební festival založen právě v rodišti zakladatele české národní hudby Bedřicha Smetany. Hlavní náplní festivalu, který trvá 25 dní, jsou operní inscenace, koncertní provedení oper, koncerty a galakoncerty, písňové večery a další. Smetanova Litomyšl se koná, jak uvádí server festival.smetanovalitomysl.cz (online), v areálu Státního zámku Litomyšl, v přilehlé zámecké jízdárně a nedalekém Smetanově domě. Událost, která bude nyní stručně popsána, byla jednou z hlavních událostí, díky nimž Litomyšl vstoupila do povědomí turistů i široké veřejnosti.

Podle SKŘIVÁNKA (2009) totiž Litomyšl dne 26. září 1999 soukromě navštívil tehdejší český prezident Václav Havel. Do Litomyšle přijel na pozvání nakladatele Ladislava Horáčka a tehdejšího litomyšlského starosty Ing. Miroslava Brýdla. Havel tehdy navštívil zámek, nové Portmoneum a další památky. Zámek se mu však zalíbil natolik, že se rozhodl v Litomyšli následující rok uspořádat setkání střeoevropských prezidentů. Město Litomyšl se na setkání sedmi střeoevropských prezidentů okamžitě začalo připravovat. SKŘIVÁNEK (2009) píše, že se v rámci příprav začal

opravovat zámek a vylepšovat celkový vzhled města, především jeho okrajových částí. V pátek 15. dubna 1994 pak podle SKŘIVÁNKA (2009) přijelo na litomyšlský zámek sedm střeoevropských prezidentů: Václav Havel (ČR), Michal Kováč (Slovensko), Milan Kučan (Slovinsko), Arpád Göncz (Maďarsko), Richard von Weizsäcker (Německo), Thomas Klestil (Rakousko) a Lech Walesa (Polsko). Prezidenti, srdečně pozdravováni občany, prošli městem a v domě U rytířů byli uvítáni litomyšlským starostou. Byli zde rovněž seznámeni s historií Litomyšle. Ve Smetanově domě pak byl na jejich počest uspořádán koncert.

Následující den byla podle SKŘIVÁNKA (2009) zorganizována tisková konference. U příležitosti prezidentské návštěvy se také konala dvoudenní konference politiků, historiků, politologů a literátů. Mezi nejvýznamnější hosty patřili tuzemský premiér Petr Pithart, ředitelka Slovenské společnosti pro mezinárodní politiku Magdalena Vašáryová, publicisté Antonín Jaroslav Liehm a Jacques Rupnik, ad. Litomyšlské prezidentské setkání vedlo k vytvoření tradice pravidelných schůzek evropských prezidentů, jejichž počet se podle SKŘIVÁNKA (2009) ještě rozmnožil. Město Litomyšl bylo odjakživa hojně navštěvováno slavnými herci, politiky a jinými významnými osobnostmi, a to především pro svůj skromný půvab a autentičnost. Podle SKŘIVÁNKA (2009) v roce 1995 Litomyšl navštívil dokonce španělský král Juan Carlos I. společně se svou manželkou Sofií. Mezi pravidelné návštěvníky Litomyšle se řadí také bývalý český prezident a politik Václav Klaus.

Jak uvádí SKŘIVÁNEK (2009), Litomyšl získala na počátku 21. století řadu ocenění. Mezi nejprestižnější patří 2. místo v mezinárodní soutěži Entente Floral. Cenu převzal starosta Ing. Jan Janeček v maďarském Györu. V roce 2009 získala Litomyšl ocenění v anketě *Travel in the Czech Republic*, v níž byla oceněna jako nejpřitažlivější město ČR hned po Praze. V roce 1999 byl zámecký areál zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. I navzdory prestižnosti města a četným kulturním akcím, které se ve městě konají, je cestovní ruch v Litomyšli stále neorganizovaný a návštěvníci se dosud dají zařadit mezi objevitele, resp. allocentriky, jak tomu bylo i v předchozí fázi objevení. Postoj místních obyvatel je stále na úrovni euforie.

6.3.3 Fáze rozvoje

Fáze rozvoje ještě nebyla v Litomyšli započata. Po zhodnocení výsledků dotazníkového šetření i po nastudování historie je zřejmé, že se Litomyšl nachází mezi fázemi vtažení a rozvoje. V destinaci se zatím nevyskytují charakteristické znaky pro rozvojovou fázi jako například dosažení nejvyšších hodnot intenzity cestovního ruchu během hlavní sezony. Hlavní sezona byla místními obyvateli, jak vyplývá z dotazníkového šetření, určena na měsíce březen až červenec. Míra návštěvnosti je zde v těchto měsících vysoká, nepřesahuje však počet místních obyvatel (viz Příloha č. 1). Ani další bod Litomyšl zatím nesplňuje, a sice masovost a diverzifikaci nabídky. Forma cestovního ruchu v Litomyšli je stále individuální. Pouze malé množství cestovních kanceláří nabízí zájezdy do Litomyšle. Návštěvníci jsou nejčastěji motivováni návštěvou zámku či operního festivalu Smetanova Litomyšl. Často se rovněž v Litomyšli zastavují na cestě do zahraničí, jak v minulosti činila například výše zmiňovaná Božena Němcová.

Ani další znak rozvojové fáze nebyl splněn. Z dotazníkového šetření totiž vyplývá, že místní obyvatelé turisty stále tolerují. Dokonce si bez nich nedokážou představit život. Tento výsledek naznačuje, že rozhodně není naplněna iritační škála místních obyvatel. Dopady cestovního ruchu z hlediska udržitelnosti cestovního ruchu jsou, jak vyplývá z dotazníkového šetření, stále minimální. Město si zachovává svou autentičnost a *genia loci*. Možná právě z tohoto důvodu je stále turisticky vyhledáváno. V Litomyšli se stále nenachází jediné nákupní centrum či hypermarket. Místní obyvatelé za těmito službami prozatím musí jezdit do okolních měst, kterými jsou Svitavy či třeba Hradec Králové. Ze všech výše uvedených důvodů, které vyplynuly z dotazníkového šetření a z historické analýzy města Litomyšl, je tedy zřejmé, že se Litomyšl nachází ve fázi vtažení.

7 Výsledky práce a doporučení

Uskutečněný výzkum ukazuje, že se turistická destinace Litomyšl nachází přibližně na konci fáze vtažení. Lze se domnívat, že v budoucích letech se fáze transformuje do fáze rozvoje. Tento předpoklad je oprávněný, neboť mu nasvědčují i statistické údaje o návštěvnosti města (viz Příloha č. 1). Například v roce 2005 byl Státní zámek Litomyšl navštíven 35 594 návštěvníky. Tempo růstu návštěvníků se přitom pozvolna zvedá. V roce 2015, tedy o deset let později, litomyšlský zámek navštívilo již 50 888 návštěvníků.

Cestovní ruch je obyvateli Litomyšle velmi dobře přijímán, někdy dokonce až vítán, jak vyplynulo z dotazníkového šetření. Destinační management v Litomyšli se zdá být velmi kvalitní a na vysoké úrovni. Odbor cestovního ruchu zřejmě spolupracuje jak s drobnými živnostníky, tak se zástupci nejvíce žádaných památek a vzniká zde regulovaný cestovní ruch, který nijak nenarušuje život Litomyšlanů ani kvalitu životního prostředí. Téměř lze říct, že by se některá jiná česká města mohla Litomyšlí inspirovat. Výsledky této bakalářské práce jsou velmi pozitivní, i co se týká snášenlivosti turistů místními obyvateli. Nicméně jsou zde také určité nedostatky, které by se daly vylepšit, jako například regulace dopravy v centru města. Autorka by doporučila zvážení výstavby větších parkovišť na okraji města, která by mohla odlehčit provozu na Smetanově náměstí. Historické centrum, zámek a ostatní památky jsou v těsné blízkosti, a tedy není potřeba mezi nimi přejíždět. Výstavba větších parkovišť na periferii města by mohla pozitivně ovlivnit jak turisty, kteří by se vyhnuli zdoluhavému hledání parkovacího místa v cizím městě, tak i místním obyvatelům.

Z dotazníkového šetření dále vyplynulo, že si místní obyvatelé stěžují na nadměrné zatěžování zámku v období Smetanovy Litomyšle nebo na nerespektování značek o nevcházení na trávník v Klášterních zahradách v průběhu jeho zavlažování. Těchto odpovědí bylo však velice málo a nedá se říci, že by se jednalo o masový problém, který by vyžadoval okamžitý zásah. Rozhodně by se i toto dalo do jisté míry regulovat umístěním výrazných značek, které by návštěvníky častěji upozorňovaly na zákaz vcházení například na výše zmíněný trávník v Klášterních zahradách.

Dotazníkové šetření rovněž prokázalo lehké narušení socio-kulturního prostředí. Místní obyvatelé se totiž domnívají, že některé akce, například tradiční Gastronomické slavnosti Magdaleny Dobromily Rettigové, jsou jakousi formou folklorizace. Autorka si však v tomto případě není jistá tím, zda bylo otázce dobře porozuměno. Obecně si totiž Litomyšlané tyto oslavy užívají a hojně se jich účastní. Je možné, že někteří laici si slovo „folklorizace“ vysvětlují v pozitivním slova smyslu – tedy tak, že vlastně jde o místní folklór, který je obecně vnímán pozitivně. Jak vyplývá z této bakalářské práce, narušení socio-kulturního prostředí v Litomyšli je způsobeno tzv. inscenizací. Ostatní dopady na socio-kulturní prostředí definované v teoretické části práce nebyly v Litomyšli prokázány.

8 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo stanovit fázi životního cyklu destinace v turistické destinaci Litomyšl, analyzovat negativní dopady cestovního ruchu z hlediska udržitelného cestovního ruchu a zjistit postoj litomyšlských obyvatel k rozvoji cestovního ruchu ve městě. Výzkum byl uskutečněn pomocí analýzy knižních zdrojů, historické metody sondy a dotazníkového šetření. Kombinací těchto metod byly splněny cíle této bakalářské práce a pracovní hypotézy byly, až na jednu z nich, potvrzeny.

Hypotéza č. 1 byla vyvrácena. Litomyšl se, jak vyplývá z této bakalářské práce, momentálně nenachází ve fázi rozvoje, nýbrž na rozhraní mezi vtažením a počátkem rozvoje. O tomto tvrzení lze sice diskutovat, nicméně na základě dostupných, získaných informací, které jsou v této bakalářské práci uvedeny, autorka první hypotézu vyvrací. Litomyšl totiž dosud nesplňuje znaky, které jsou charakteristické pro rozvojovou fázi a které jsou uvedeny v teoretické části práce v Kapitole 5.2.1.

Hypotéza č. 2 byla potvrzena. Je však třeba ji doplnit o informaci, že v Litomyšli nedochází pouze k socio-ekonomickým dopadům z hlediska udržitelnosti cestovního ruchu, ale i k nepatrnému narušování environmentálního prostředí, například nežádoucím sešlapováním trávníku v Klášterních zahradách.

Hypotéza č. 3 byla potvrzena. Výsledky dotazníkového šetření naznačují, že místní obyvatelé stále cítí euforii a nadšení z turistů. Jsou rádi, že právě do Litomyšle turisté s oblibou jezdí a vracejí se do ní. Jsou velice hrdí na své město a náležitě se o něj starají. Dalo by se říci, že možná díky místním obyvatelům, kteří jsou velice přátelští a otevření, je Litomyšl často vyhledávanou destinací cestovního ruchu. Velice zajímavým zjištěním této bakalářské práce je také to, že si žádný z oslovených rezidentů Litomyšle nestěžoval na znečištění města odpadky, odhozenými nedopalky od cigaret či zdi posprejovanými od vandalů. Autorka si toto zjištění vysvětluje tím, že jak turisté, tak místní obyvatelé si váží zdejšího prostředí a vědomě ho neznečišťují – možná z toho důvodu, aby si město Litomyšl co nejdéle zachovalo svou autentičnost a genia loci.

Mezi obtíže, s nimiž se autorka při psaní této bakalářské práce potýkala, patřil nedostatek dostupných statistických dat o návštěvnosti litomyšlských památek, především před rokem 2005, a také nedostupnost historických pramenů, které hrály stěžejní roli při vypracovávání historické rešerše. Tuto práci lze považovat za jakýsi výťah či stručný přehled nejdůležitějších událostí, které se v Litomyšli od jejího založení udály. Příínos této bakalářské práce potom autorka vidí v první řadě v tom, že městský časopis Lilie projevil zájem o výsledky dotazníkového šetření, potažmo o výsledky celé bakalářské práce. Autorka tedy věří, že tato závěrečná práce pomůže destinačnímu managementu a Odboru kultury a cestovního ruchu v Litomyšli ke zlepšení kvality, již nyní velice kvalitních, služeb turistům, které město nabízí, a že tato práce napomůže litomyšlskému cestovnímu ruchu v jeho životním cyklu k posunu do fáze rozvojové.

9 Seznam použité literatury

9.1 Knižní zdroje

- [1] BUTLER, Richard. *The tourism area life cycle*. Buffalo: Channel View Publications, c2006. ISBN 9781845410261
- [2] COOPER, Chris. et al. *Tourism – Principles and Practice*, Pitman Publishing, London 1993. 290 str. in PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost cestovního ruchu*. 3. vyd. přeprac. Hradec Králové:Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-329-1
- [3] GLOSER, Jaroslav Jan. *Litomyšl: městem krok za krokem*. Praha: Argo, c2005. ISBN 80-7203-749-8.
- [4] HANČOVÁ, Helena. *Litomyšl : [zámek v Litomyšli]*. [Pardubice] Praha: Krajské středisko památkové péče a ochrany přírody Státní ústav památkové péče a ochrany přírody, 1960. [8] s. · čb. il.
- [5] HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-948-3.
- [6] HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty pedagogických a filozofických fakult studijního oboru učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů - dějepis*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).
- [7] CHARVÁT, Petr. Boleslav II.: sjednotitel českého státu. Praha: Vyšehrad, 2004. Velké postavy českých dějin. ISBN 80-7021-657-3.
- [8] JELÍNEK, František. *Hystorye města Litomyssle. W Litomyssli: Tisstěná u Jana Turečkowých Dědičů*, 1838.
- [9] KALISTA, Zdeněk. *Stručné dějiny československé*. 2. vyd. Praha: Vyšehrad, 1992. Historica (Vyšehrad). Počet stran 410. ISBN 80-7021-123-7
- [10] KALISTA, Zdeněk. *Čechové, kteří tvořili dějiny světa*. Praha: Garamond, 1999. ISBN 80-901760-4-6
- [11] KOSTKOVÁ, Miroslava. *Cestovní ruch pro prezenční formu studia*, Karviná: Projekt OP VK č. CZ.1.07/2.2.00/28.0017 „Inovace studijních programů na Slezské univerzitě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné“, 2013. ISBN 978-80-7248-834-6
- [12] KOTLER, Philip a Gary ARMSTRONG. *Marketing*. Přeložil Hana MACHKOVÁ. Praha: Grada, 2004. Expert (Grada Publishing). ISBN 80-247-0513-3.

- [13] LAŠEK, František. *Litomyšl v dějinách a výtvarném umění*. Litomyšl: J. R. Veselík, 1945.
- [14] NEJEDLÝ, Zdeněk. *Dějiny města Litomyšle a okresu*. Litomyšl, 1903. Litomyšlsko.
- [15] OLŠAN, Max a Klaus MÜLLER. *Litomyšlský venkov na starých pohlednicích: Letomischler Umland auf alten Ansichtskarten*. Litomyšl: Regionální muzeum v Litomyšli, 2016. ISBN 978-80-905617-5-5.
- [16] PALATKOVÁ, Monika. *Marketingový management destinací*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3749-2
- [17] PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost cestovního ruchu*. 3. vyd., přepracované. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-329-1.
- [18] RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.
- [19] SEATON, A. V. – BENNET, M.M. (1996). *The marketing of Tourism Products: Concepts, Issues and Cases*, International Thomson Business Press, London, 540 str. in PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost cestovního ruchu*. 3. vyd., přeprac. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-329-1
- [20] SKŘIVÁNEK, Milan. *Litomyšl 1259-2009: město kultury a vzdělávání*. Litomyšl: Město Litomyšl, c2009. ISBN 978-80-254-5129-8.
- [21] ŠANDERA Martin. *Zdeněk Kostka z Postupic – „alter ego“ husitského krále, Životní osudy předního kališnického šlechtice poděbradské éry in: Od Jana Žižky k Poděbradům*. Hradec Králové [i.e. Trutnov]: Lupus, 2006. Acta Universitatis Reginaehradecensis. ISBN 80-903509-5-X.
- [22] TROUSIL, Michal a Veronika JAŠÍKOVÁ. *Úvod do tvorby odborných prací*. Vyd. 2., rozš. Hradec Králové: Gaudemaus [i.e. Gaudeamus], 2015. ISBN 978-80-7435-542-4.
- [23] UHROVÁ, Eva. *České ženy známé a neznámé*. Praha: E. Uhrová, c2008. ISBN 978-80-254-3002-6.
- [24] VAJČNEROVÁ, Ida. *Destinační management*. V Brně: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2009. ISBN 978-80-7375-333-7.
- [25] VERNON, Raymond. International investment and international trade in the product cycle. *Quarterly Journal of Economics*, 80, s. 190-207 in PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost cestovního ruchu*. 3. vyd., přeprac. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-329-1

- [26] VOREL, Petr. *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. Vyd. 2. V Praze: Rybka, 2012. ISBN 978-80-87067-21-5.
- [27] VYSTOUPIL, Jiří, ŠAUER, Martin, HOLEŠINSKÁ, Andrea a MATELKOVÁ, Petra. *Management cestovního ruchu: distanční studijní opora*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4415-9.
- [28] ZELENKA, Josef, Martina PÁSKOVÁ a Martina HUSÁKOVÁ. *Aplikace umělé inteligence, kognitivní vědy a informačních a komunikačních technologií v udržitelném cestovním ruchu*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-536-3.
- [29] ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.
- [30] ZILYNSKÁ Blanka, *Basilejští legáti a biskupství litomyšlské, in: Od Jana Žižky k Poděbradům*. Hradec Králové [i.e. Trutnov]: Lupus, 2006. Acta Universitatis Reginaehradecensis. ISBN 80-903509-5-X.

9.2 Internetové zdroje

- [31] *Litomyšl – základní údaje* [online]. Dostupné z: http://www.litomysl.cz/?id_str=1311053145839. Získáno dne: 6.3.2016
- [32] *Historie*. [online]. Dostupné z: <http://zlata-hvezda.com/historie.php>. Získáno dne: 15.5.2015
- [33] *Festival Smetanova Litomyšl*. [online]. Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/o-festivalu>. Získáno dne: 27.7.2016
- [34] Rozhovor s: Janou Kroulíkovou. *Sen první české feministky Němcové skončil v Litomyšli. Přestala psát*. [online]. Dostupné z: http://pardubice.idnes.cz/sen-prvni-ceske-feministky-nemcove-skoncil-v-litomysli-prestala-psat-1ks-/pardubice-zpravy.aspx?c=A120126_154907_pardubice-zpravy_mav. Získáno dne: 15.6.2016

10 Přílohy

10.1 Příloha číslo 1: Statistické údaje návštěvnosti

Litomyšl

Návštěvnost památek 2005 - 2015

	rok	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	Celkem
Zámek Litomyšl	2005	66	570	335	1787	6143	4649	7212	7956	4834	1803	173	66	35594
	2006	44	64	220	2581	4994	4923	6645	8577	3761	2339	195	28	34371
	2007	131	199	190	2578	4048	4498	14260	8073	4370	3189	265	97	41898
	2008	311	174	264	1789	4753	4523	6443	7715	3725	2319	463	484	32963
	2009	650	57	0	2503	6566	4455	6115	7469	31	6807	283	96	35032
	2010	197	0	309	1640	3603	3705	6120	7398	3452	2053	386	135	28998
	2011	18	161	947	1908	3994	4133	8918	7594	4220	2193	238	345	34669
	2012	98	341	502	1815	3738	3065	5852	5682	3165	1422	145	251	26076
	2013	55	59	386	1555	3271	3569	16371	6222	2509	2099	216	378	36690
	2014	111	93	1865	2364	4781	4910	22549	8657	3597	2233	206	244	51610
	2015	45	86	540	2983	5395	4422	21758	8458	4275	2456	328	142	50888
Muzeum antiky	2005					164	436	216	177	346	123			1462
	2006					169	492	178	157	250	168	0	0	1414
	2007					275	78	140	177	253	114			1037
	2008					98	432	267	185	259	241			1482
	2009					165	67	212	127	263				834
	2010													0
	2011													0
	2012													0
	2013													0
	2014													0
	Dům U Rytířů	2005	110	98	124	64	206	624	251		206	184	208	91
2006		147	398	117	179	134	209	220		981	243	110	123	2861
2007		47		727			128	114	163	125	77	53	105	1539
2008		213	93	103	359		131	212		205		115	176	1607
2009		210	74	136	121	119	203	267	211	391	120	87	702	2641
2010		53	431	139	95	96	229	121	287	211	89	96	384	2231
2011		333		282	348	146	209		265	115	26	87	37	1848
2012		101	91	79	474	521	650	498	350	261	120	289	312	3746
2013		176	90	189	164	301	851	681	672	435	318	691	297	4865
2014		455	352	554	321	147	1037	949	796	487	354	380	471	6303
2015		818	295	370	169	183	545	429	290	533	471	207	233	4543
Obrazárna na zámku	2005							2327						2327
	2006					98	202	540	990	616	0	0	0	2446
	2007					61	187	391	293	258	0	0	0	1190
	2008					181	224	233	181	233	0	0	0	1052
	2009					127	296	132	208	482				1245
	2010					165	271	265	243	173				1117
	2011					182	163	1469	3082	122				5018
	2012					98		845	1629	662	209	65		3508
	2013					84			511					595
	2014					235	673	702	476	528				2614
	2015					303	672	596	520	515	11			2617
Zámecké sklepení	2004				180	110	360	1247	925	209	231			3262
	2005			167	319	403	372	1351	1611	528	412			5163
	2006				487	632	884	1887	1759	439	246	12	116	6462
	2007				372	601	588	1158	1119	425	312	89	117	4781
	2008			135	262	436	424	1015	1155	282	407	19	2	4137
	2009			0	271	675	837	1125	1241	433	714	102	53	5451
	2010			78	317	272	775	976	991	393	603	379	0	4784
	2011			126	543	416	522	859	803	376	382	0	1088	5115
	2012			339	1357	707	530	619	995	936	321	646	1608	8058
	2013			461	229	194	557	633	836	437	361	758	870	5336
	2014			0	749	697	1265	1691	1489	1073	510	610	1226	9310
2015			0	744	748	643	888	1089	566	364	809	1852	7703	
Rodný byt B. Smetany	2005		1502	702	1450	2102	2350	2070						10176
	2006			430	1350	1620	1705	1620	0	0	0	0	0	6725
	2007			550	1507	2008	2400	1805	0	0	0	0	0	8270
	2008			750	952	1825	1684	1524	1050	550				8335
	2009			401	1339	1496	1258	1479	1234	594				7801
	2010			500	650	1000	1600	2200	800	400				7150
	2011			500	976	1254	1267	1171	957	482				6607
	2012			353	791	1104	1093	1058	793	323				5515
	2013			211	736	1256	641	1183	770	602				5399
	2014			655	1115	1586	1623	1458	1120	572				8129
	2015			663	1235	1714	1751	1586	1239	581				8769
Regionální muzeum	2005				885	724	1097	1402	1418	708	402	0	1546	8182
	2006				650	547	1015	718	1451	867	568	0	1539	7355
	2007	508	555	831	1129	728	866	1382	1260	534	396	287	1930	10406
	2008	175	394	488	489	197	2697	2860	2597	717	320	1048	928	12910
	2009	565	301	477	735	1841	2407	2893	3883	2041	588	1106	1418	18255
	2010	482	539	1144	420	1509	1815	3206	3535	1045	468	658	1249	16070
	2011	378	892	971	624	1490	2235	5674	5353	1271	1299	1302	1661	23150
	2012	377	468	324	454	591	525	430					300	3469
	2013													0
	2014							1029	1559	1651	1086	648	1212	7185
	2015	750	1437	1500	1683	1686	1544	2235	2314	1121	693	556	1228	16747

- * na přelomu list. a prosince malovali - 3 týdny zavřeno
- * 26.7.-31.8. Bohdan Kopecký - 491 návštěvníků - Obrazárna na zámku
- * zavřeno - Smetanova Litomyšl
- * poslední zpřístupnění muzea 8.9.2012

10.2 Příloha číslo 2: Dotazník

Postoj místních obyvatel Litomyšle na vývoj lokálního cestovního ruchu

Dobrý den jmenuji se Andrea Hanušová a jsem studentkou 3. ročníku oboru Management cestovního ruchu Univerzity Hradec Králové. V současné době píši bakalářskou práci na téma: Životní cyklus destinace Litomyšl. Ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého dotazníku, který je pro můj výzkum stěžejní. Potřebuji odpovědi od co možná nejvyššího počtu rezidentů Litomyšle. Prosím, šiřte ho mezi své známé, příbuzné Litomyšlany - moc mi tím pomůžete

Pokud budete mít nějaké otázky či nápady na vylepšení, můžete mi napsat e-mail na adresu: hanusova.andrea@icloud.com

Pohlaví:

- Muž
- Žena

Věk:

- 15-18
- 19-25
- 25-35
- 35-50
- více než 50

Jak dlouho žijete v Litomyšli nebo v jedné z přilehlých obcí?

- celý život (narodil/a jsem se tam)
- od dětství (přistěhoval/a jsem se s rodiči později)
- 5 let
- 10 let
- 20 let
- nežiji

Nejvyšší dosažené vzdělání:

- ZŠ
- SŠ bez maturity
- SŠ s maturitou
- VOŠ
- VŠ

Domníváte se, že je turistů v Litomyšli přespříliš?

- rozhodně ano
- spíše ano
- rozhodně ne
- spíše ne

Domníváte se, že do Litomyšle proudí nejvyšší počet turistů během operního festivalu Smetanova Litomyšl?

- rozhodně ano
- spíše ano
- rozhodně ne
- spíše ne

Domníváte se, že turisté ovlivňují Váš život?

- rozhodně ano
- spíše ano
- rozhodně ne
- spíše ne

Domníváte se, že důvod, proč je v Litomyšli více draho než v jiných městech souvisí s cestovním ruchem?

- rozhodně ano
- spíše ano
- rozhodně ne
- spíše ne
- nedomnívám se, že je v Litomyšli draho

Domníváte se, že turismus narušuje autentičnost města?

- rozhodně ano
- spíše ano
- rozhodně ne
- spíše ne

Jste ochotný/á poskytnout turistovi radu je - li to potřeba?

- rozhodně ano
- spíše ano
- rozhodně ne
- spíše ne

Jste ochotný/á poskytnout turistovi ubytování je - li to potřeba?

- rozhodně ano
- spíše ano
- rozhodně ne
- spíše ne

Domníváte se, že by se v Litomyšli žilo lépe, kdyby do ní nejezdili žádní turisté?

- rozhodně ano
- spíše ano
- rozhodně ne
- spíše ne

Která památka je dle Vašeho názoru nejvíce zatížená turisty?

- Zámek Litomyšl
- Klášterní zahrady
- Dům U Rytířů
- Zámecká obrazárna
- rodný byt Bedřicha Smetany
- Regionální muzeum

Domníváte se, že turisté znají Litomyšl pouze díky opernímu festivalu Smetanova Litomyšl?

- rozhodně ano
- spíše ano
- rozhodně ne
- spíše ne

Které měsíce jsou dle Vašeho názoru nejnáročnější z hlediska výskytu turistů?

- leden-duben
- březen-červenec
- srpen-říjen
- listopad-prosinec

Domníváte se, že se v Litomyšli koná málo kulturních akcí?

- ano
- ne

Uvítal/a byste, kdyby se konalo více kulturních akcí?

- ano
- ne

Domníváte se, že by se dalo na městu něco vylepšit, aby se do něj nalákalo více turistů?

- ano
- ne

Pokud ano, co?

Zajímáte se o historii města Litomyšl?

- rozhodně ano
- spíše ano
- rozhodně ne
- spíše ne

Domníváte se, že jsou některé památky znehodnocovány turisty?

- ano
- ne

Pokud ano, jaké?

Domníváte se, že je město Litomyšl vhodným místem na žití?

- rozhodně ano
- spíše ano
- rozhodně ne
- spíše ne

Prosím stručně vysvětlete důvody, proč se domníváte/nedomníváte, že je Litomyšl vhodným místem na žití.

Podpořil/a byste rozvoj cestovního ruchu v Litomyšli?

- rozhodně ano
- spíše ano
- rozhodně ne
- spíše ne

Domníváte se, že některé akce např. Gastronomické slavnosti Magdaleny Dobromily Rettigové jsou jakousi formou folklorizace? (= proces, díky němuž se lidová kultura stává masovou)

- rozhodně ano
- spíše ano
- rozhodně ne
- spíše ne

Domníváte se, že město Litomyšl poskytuje potřebnou infrastrukturu pro rozvoj cestovního ruchu?

- rozhodně ano
- spíše ano
- rozhodně ne
- spíše ne

Mockrát děkuji za vyplnění dotazníku! Moc jste mi pomohli!

10.3 Příloha číslo 3: Oskenované zadání práce

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Akademický rok: 2015/2016

Studijní program: Ekonomika a management
Forma: Kombinovaná
Obor/komb.: Management cestovního ruchu - anglický jazyk
(mcr-k-a)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Hanušová Andrea	Pražská 1614/55, Čáslav - Čáslav-Nové Město	11301063

TÉMA ČESKY:

Životní cyklus destinace Litomyšl

TÉMA ANGLICKY:

Life cycle of tourism destination Litomyšl town

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Pavlína Chaloupská, Ph.D. - KRRCR

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem bakalářské práce je určit životní cyklus města Litomyšl. Práce zhodnotí rozvoj turismu ve městě Litomyšl od počátků do současnosti.

Osnova:

- 1) Úvod
- 2) Cíle práce
- 3) Metodologie
- 4) Životní cyklus destinace
- 5) Historie Litomyšle a její perodializace
- 6) Životní cyklus turistické destinace Litomyšl
  - 6a) fáze objevení
  - 6b) fáze vtažení
  - 6c) fáze rozvoje
  - 6d) fáze konsolidace
  - 6e) fáze stagnace
  - 6f) fáze postagnace
- 7) Závěr

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Podpis studenta:

Datum:

15.9.2015

Podpis vedoucího práce:

Datum:

15.9.2015